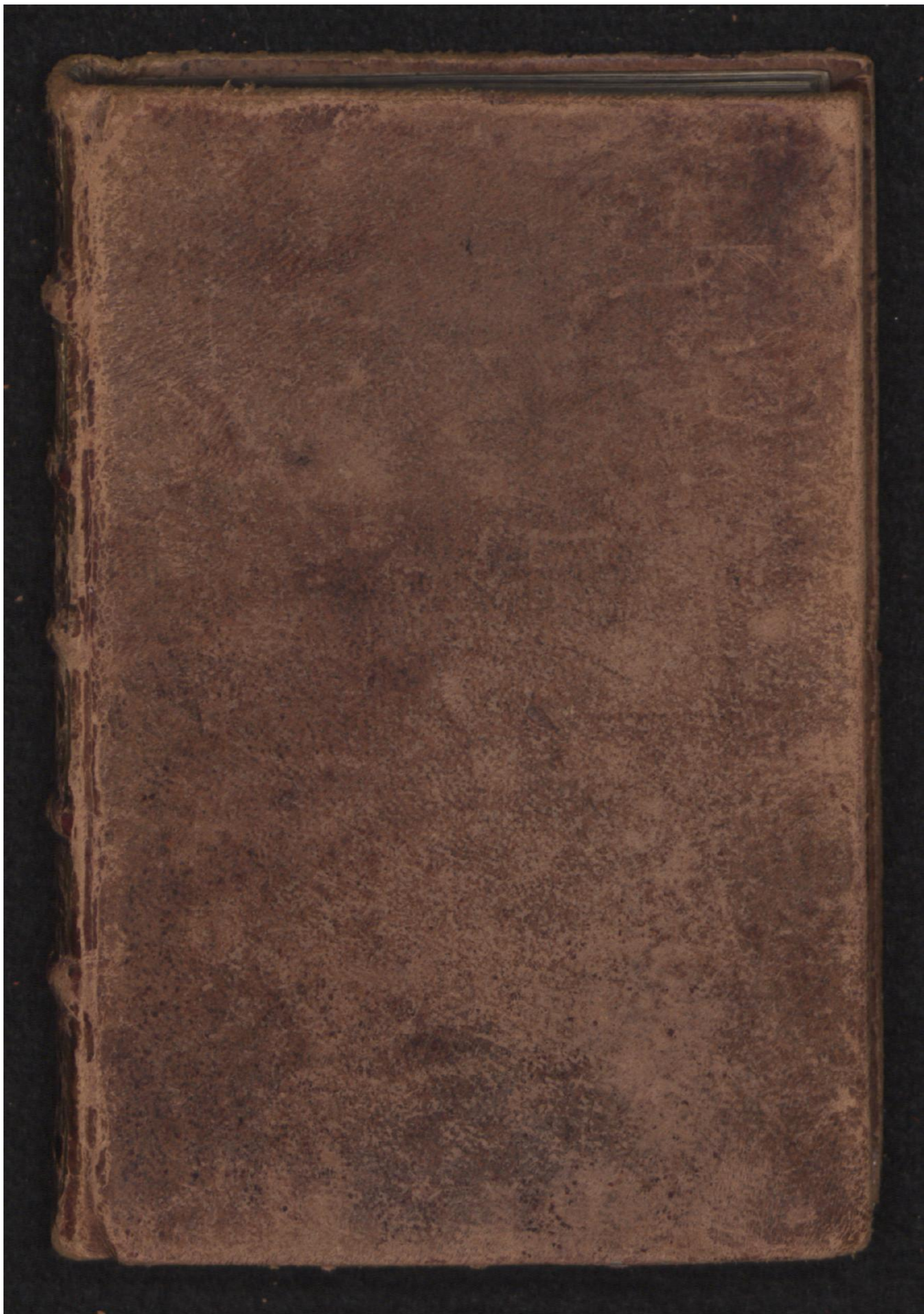
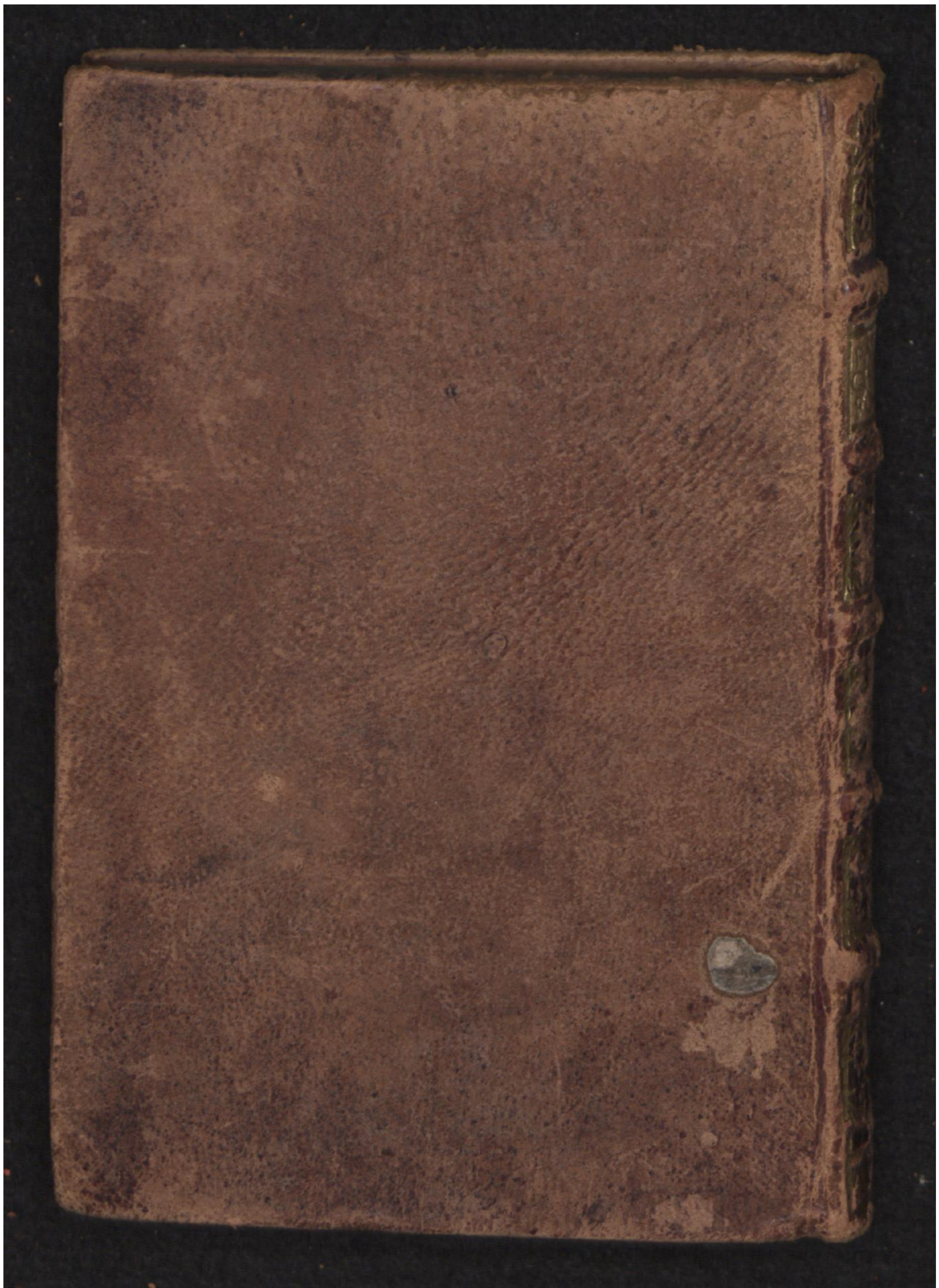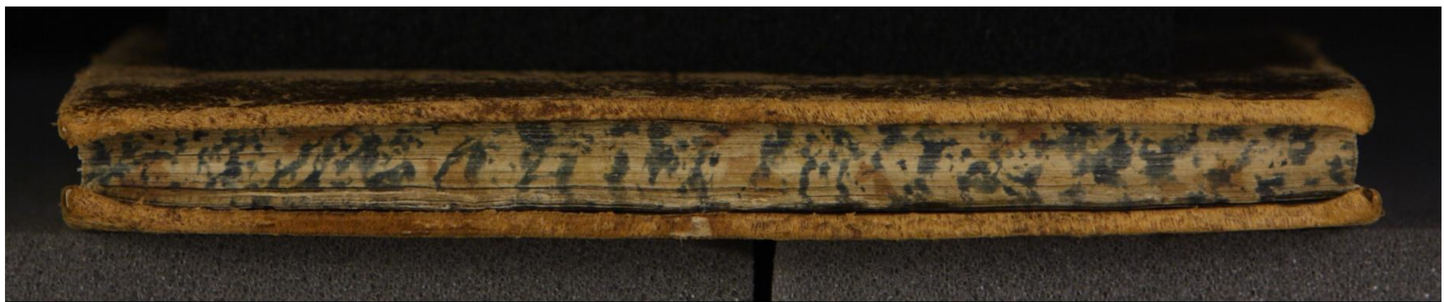

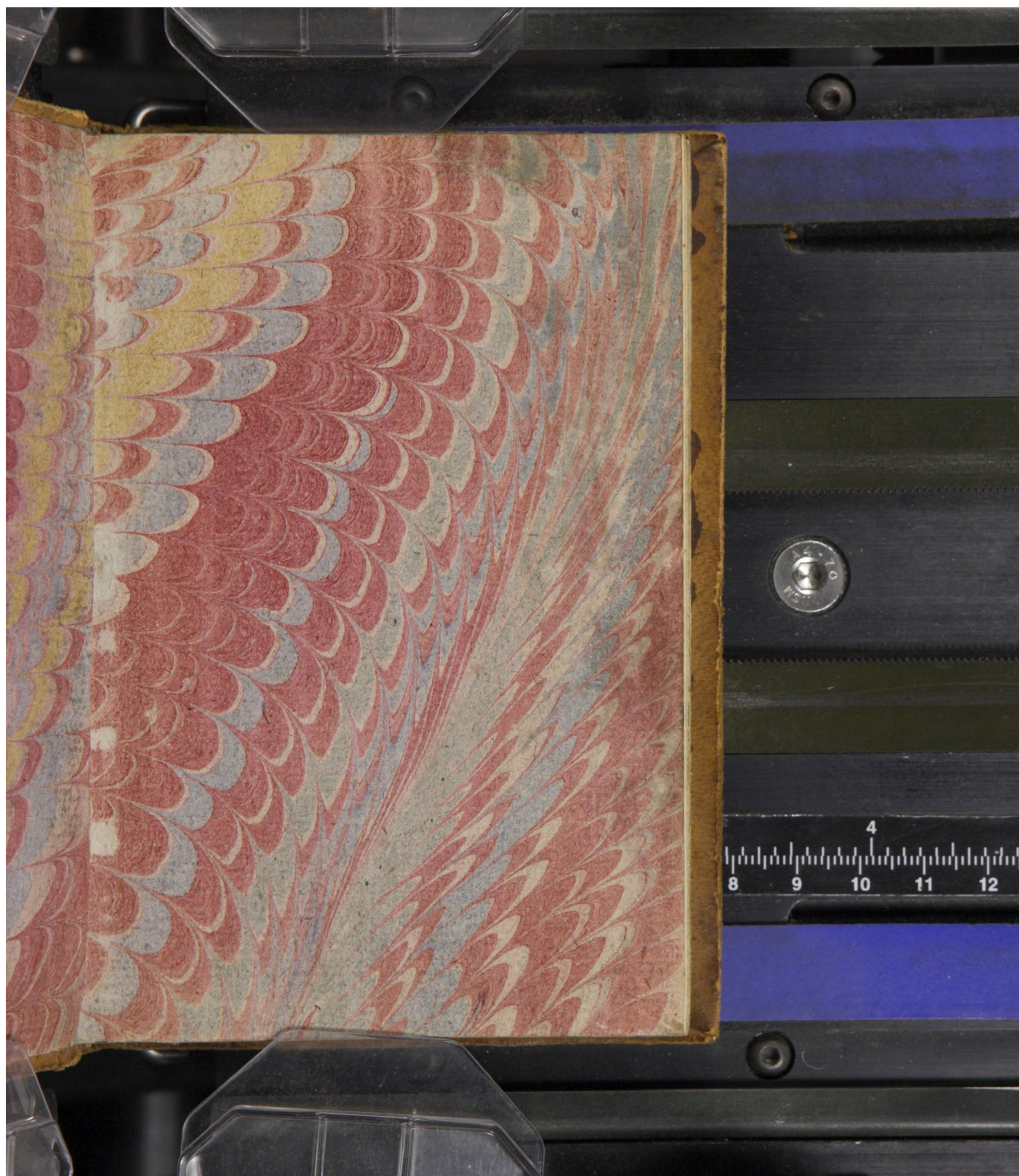

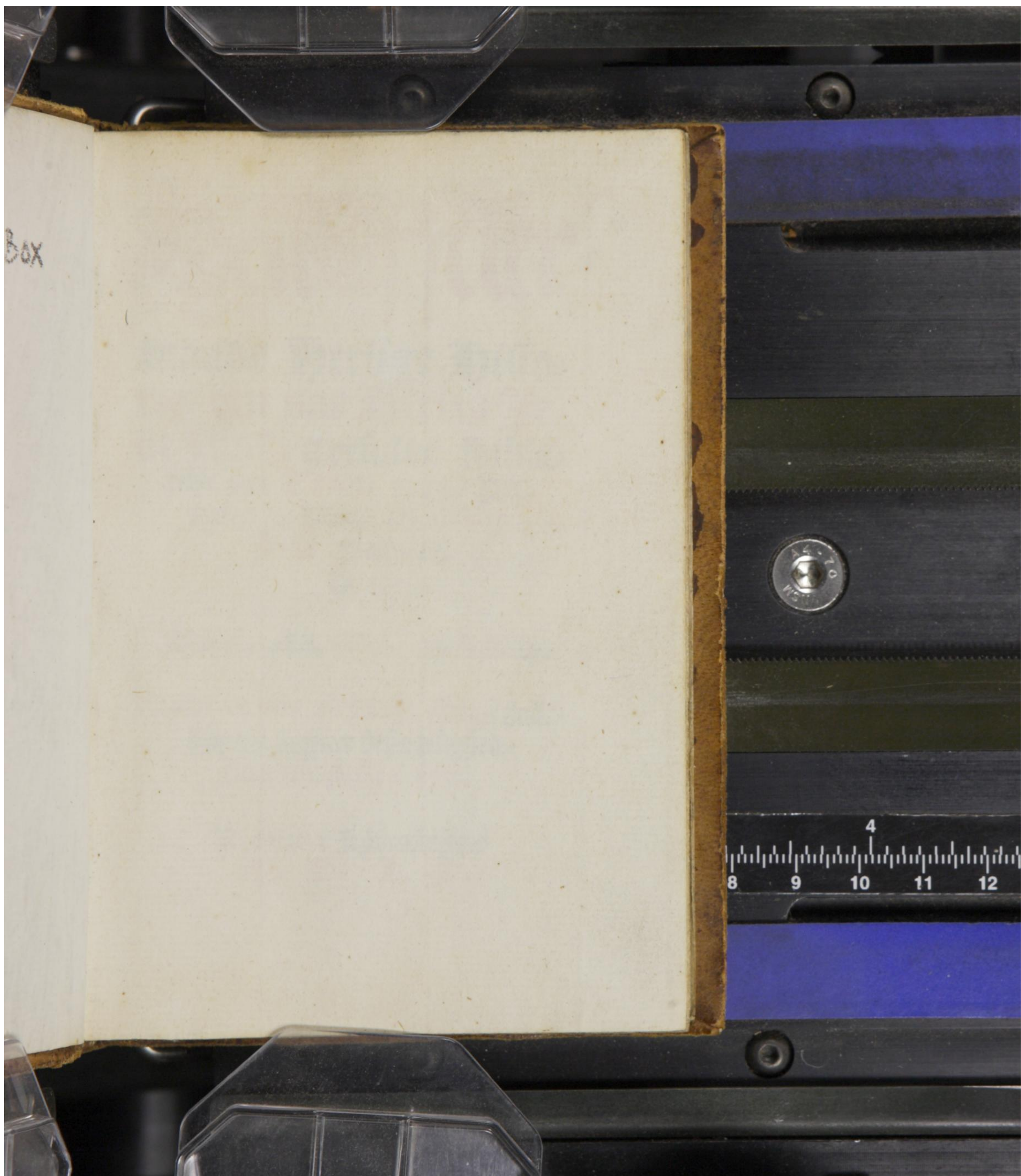

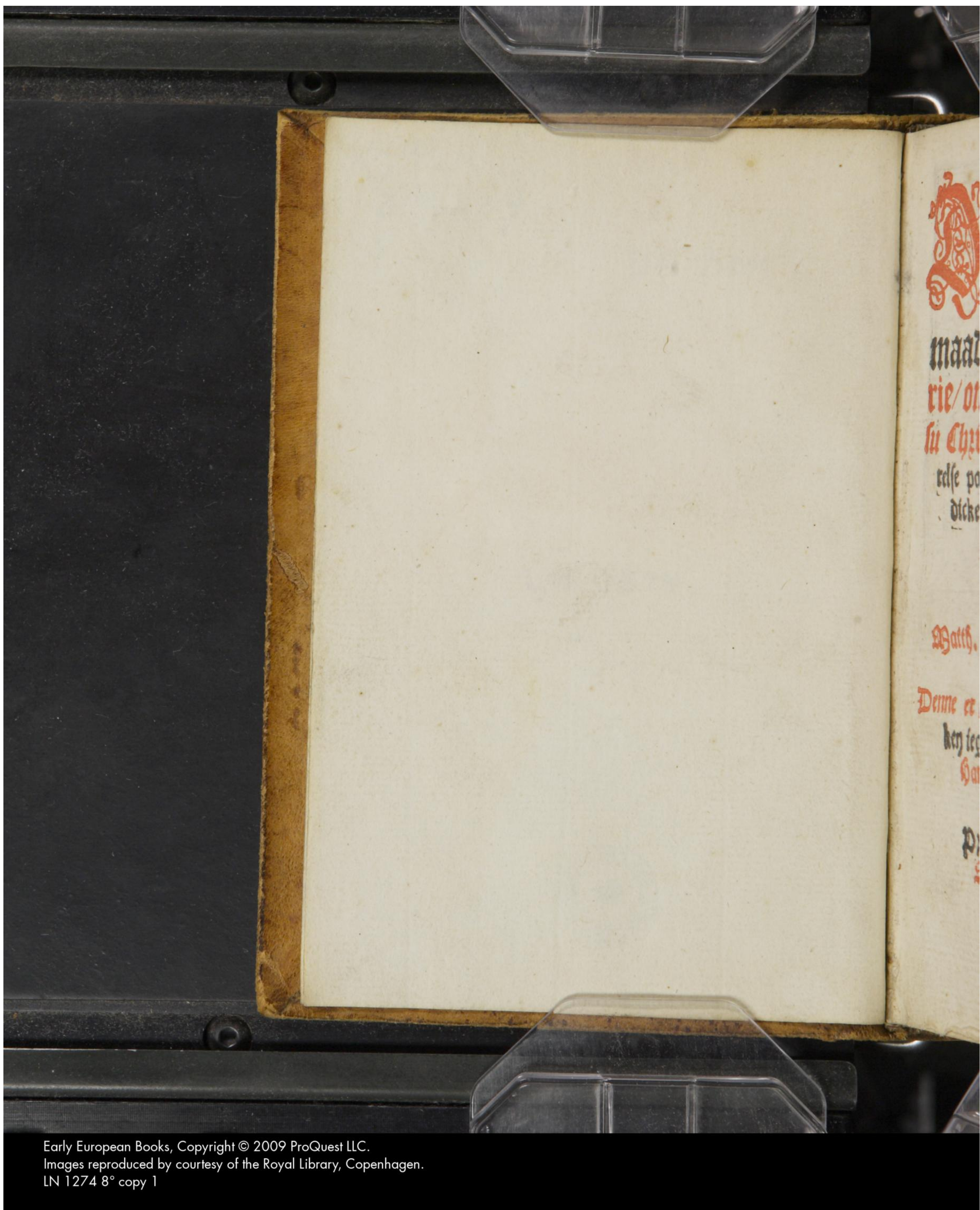

4
8
9
10
11
12

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Den Offuer=maade Herlige Histo=rie/ om vor Herris Je=su Christi ærefulde forkla=relse paa Thabor bierg/ Pre=dicket oc vdlagt aff Docter Petro Palladio.

Matth. xvii. Mar. ix Luc. ix.

Denne er min Elskelige Søn/ huilc=ken ieg haffuer behageligheed/ Hannem skulle i høre.

Prentet i Københaffn/ M. D. L. V.

1554
P G E P

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

ERlig oc Velbyrdig mand Peder Gaalske / Kongelig Maiestats Lensmand / paa Københaffns Slaat / Naade oc fred aff Gud Fader ved Jesum Christum.

KÆre Peder loffuede jeg at skencke eder til en tacksigelsis/bekendelse/for eders mangfoldige velgerninger imod mig / dette mit stycke arbeyde/offuer denne merckelig/ oc herlig Historie om vor Herris Jesu Christi forklarelse paa Thabor bierg / Saa haffuer jeg ladet denne Bog Prente/som indholder seyten Predickener om samme Historie

den meninge mãd i dette Rige oc andre som forstaa vort tunge maal til nytte oc gaffn/ trøst oc husualelse / besynderlige vdi Gud Faders vidnesbyrd/som hand selff ned fra Himmelen bar offuer hans elskelig Søn vor Herre Jesu Christum der hand saa siger **Denne er min Elskelige Søn/vdi huilckẽ ieg haffuer behagelighed/ hannem skulle i høre.** Thi dette vidnesbyrd offuergaar Himmel oc Jord / oc der som mand aldrig vilde tro de andre vidnesbyrde/ om vor Herre Jesu Christo/som Engelne/Joseph oc Maria/ Hyrderne oc de Vise/ Simeon oc Anna/Zacharias oc Joãnes Baptista / Apostlene och Christi egne gerninger oc tegen bare om hannem/oc om mand icke vilde tro Mose oc Elie/Ja alle Propheternis vidnisbyrde/da burde mand to at tro Gud almectigste

selff/

selff / som lader sig Høre met sin egen Mūd oc Røst/oc selff wmager sig ned fra Himmelen/at hand io icke vil/mād skal høre andre til salighed / end hans elskelige Søn/det er/vor Herre Jesum Christum/ Saa finder i foruden denne hoffuid artickel/ocsaa māge andre nyttelige lærdomme vdi disse Predickener/ som denne Historie fører met sig/om en Christen Søn/om de dødis Opstandelse/om det euige Liff / om døden oc synden/ om det salige Guds Ord/om Troen etc. Huilcken bog ieg sender eder / bedendis / at i den ville tage til tacke/ til Gud vil / ieg i andre maade kand beuise eder nogen veluillighed som ieg displictig er/Eder Gud almectigste befalendis/Screffuit i Københaffn.

S. Mickels dag/
Aar M. D.
Liiii.

Vor Herris Jesu Christi forklareisis historie/ tilsammen screffuen / aff de tre Euangelister / Mattheo i det syttende / Marco i det niende / och Luca i det niende.

1

Et hende sig nogit nær ved otte dage / effter at disse ord / vaare talede / tog Jesus Peder oc Jacop oc Hans/ Hans broder / oc gick op paa it Bierg at bede / oc der hand vaar alene/ledde hand dem op met sig / paa det høye Bierg/aff til en side.

2

✿ Oc det skede/der hand bad/ at hand bleff forklaret for dem/ oc den

skickelse

skickelse i hans Ansiet bleff anderlunde/ Ja hans Ansict skinnede som Solen / oc hans Kladebon vaar huid oc skinnendis / Ja hans Kleder bleffue saa skinnende oc saa saate huide/som Sne/ saadanne / at ingen paa Jorden / som lydder Klade/kand gøre det saa huit.

3 Oc see/ tho mend talede met hannem/det vaar Mose oc Elias/som der bleffue seet i Æren/ oc obenbaredis faat dem oc sagde hans vdgang / som hand skulde fuldkōme vdi Jerusalem.

4 Men Peder oc de som vaare met hānem/vaare besuarede met søffn/ oc de opuaagnede oc saae hans Herlighed / oc de tho mend / som stode hoss hannem.

5 Oc det skede der de ginge bort fra hannem / da suarede Peder oc sagde til Jesum/ Mester oc Herre / det er

oss gaat at være her/oc om du vilt/da
lad oss gøre her tre Bolige/dig en/oc
Mose en/oc Elie en/Thi hand viste
icke huad hand sagde/fordi at de vaare
forferdede aff rædsel.

6

Der hand nu saa talede disse
ord/See da bleff der en klar Sky/oc
omkringskuggede dem/oc de fryctede
der de ginge ind i Skyen.

7

Oc see/der bleff en Røst/som
kom aff Skyen oc sagde/**Denne er
min Elskelige Søn i huilc-
ken mig er behageligt/hø-
rer hannem.**

8

Oc der Disciplene hørde det/
fulde de ned paa deris Ansict/oc frycte-
de saare/oc Jesus gick til oc rørde ved
dem/oc sagde til dem/Staar op/fryctet
icke/oc der de løffte deris Øyen op/da
saae

saae de ingen vden Jesum alene/ Thi der røsten skede/ da bleff Jesus funden alene.

9

Oc der de ginge ned aff Bierget/ befalede Jesus dem/ at de skulde icke sige nogen/ det som de haffde seet/ vden naar Menniskens Søn / stode op aff døde/ oc hand sagde/ I skulle ingen sige denne Siun / ind til saa lenge / at menniskens Søn opstaar fra de døde.

10

✿ Oc de hulde det ord hoss dem selff/ oc spurde til sammen at/ huad det skulde vere/ naar hand vaar opstanden fra de døde/ oc de tagde stille / oc sagde ingen i de dage noget aff de ting som de haffde seet.

En liden forklarelse/ huorledis det følger effter huert andet.

1

Christus gick op paa Bierget at bede/

2

 Effter

Effter Bønnen bleff hans skic-
kelse forwandlet. 3

Effter den forwandelse / obenba-
redis Mose oc Elias der.

4

J det at de obenbaredis / fulde A-
postlene / som vaare der met hannem /
i søffn. 5

Der de opwaagnede / gaff Pe-
der sin mening til kende.

6

Der Peder haffde sagd sit gode
stycke omskuggede en Sky dem /

7

Effter den omskuggelse / hørdis
der en røst /

8

Effter røsten bleffue Apostlene
forferdede oc strax trøstede igen /

9

Der de vaare trøstede / forbød
Christus dem til en tid / at tale der om.

10

Det forbud vaare de lydige / oc
tagde stille ind til hand vaar opstande
aff døde. Den

Den første Predicken om denne Histories omstandeligheder.

En hellige Paulus Philip: ii scriffuer ath Christus Jesus tog en Tieneris skickelse paa sig/oc bleff saa der faar ophøyet igen/ om den Tieneris skickelse oc treldōs ham/ haffue wi hørt faar dēne Paaske høy-tid/oc besynderlige aff den Historie som skede paa Olibierget / huad vor Herre Christo der vederforis / met sine tre Discipler Peder Hans oc Jacop /der hand suette Blodige sued etc. Efterdē nu wi haffue giort ende paa den Oli-bierigs Historie / vdi nogle Predicke-ner faar Paaske/ ville wi met Gudes Naadis

Naadis hielp nu høre huorlunde at Christus bleff ophøyet paa Thabor bierg / met samme tre Disciplet / paa det at effterdt wi haffue hørt hans fornedrelse / wi kunde oc saa høre hans Herlighed in transfiguratione / det er vdi hans skickelses forklarelse huilcken Historie bescriffuer en gang til Christi Opstandelse / som Oliebiergis Historie bescriffuer en gang til Christi pine oc død. Ja her ocsaa røris om Christi pine oc død / i det Mose oc Elias tale met Christo / om det som hannem skulde offuergaa i Jerusalem.

Om Historien i sig selff for en indgang til denne Predicken.

Denne

DEnne Historie er bescreffuen aff de tre Euangelister Mattheo / Marco oc Luca / Oc det met stor flittighed / som i kunde lasse hoss Matthæum i det syttende / hoss Marcum i det niende / oc hoss Lucam i det niende Capitel. S. Joannes Euangelist kommer oc denne Historie ihu vdi sit tolffte Capitel / der som hand saa scriffuer. Der kom en røst fra Himmelen oc sagde. Jeg haffuer forklaret / oc ieg skal forklare dit naffn igen. Oc den hellige Petrus scriffuer om denne Historie / oc kalder samme Christi forklarelse en herlighed oc Ære aff Faderen. Oc alligeuel denne Historie longt offuergaar vor forstand / at wi kunde icke vdi dette liff fuldkommelige forstaa hende / saa er hun dog drabelig / lystig oc trøstelig / oc giffuer oss en besynderlig

Matth: 17.
Mar: 9.
Luc: 9.
Joan: 12
2 Petr. 1.

Lardom

A 7

Lærdom/ oc husualelse/som wi kunde bruge vdi al vor modgang.

✿ Summen paa denne Historie er/ at Jesus Christus vor Herre oc Frelsermand/ faar vidnesbyrd her aff den Hellig Aand vdi en Skyes lignelse/oc aff Gud Fader/ som talede til hannem aff samme Sky/at hand er icke aleniste Jomfru Marie Søn oc itt sant mennisk/ Men ocsaa Gudz oc vor Himmelske Faders Søn/ født aff hannem fra euig tid/ Gudz arffuing/ en Herre offuer Himmel oc Jord/Huor paa at ingen skulde tuile men alle bliffue visse der paa/ giffuis hannem saadant vidnesbyrd aff Gud Fader oc aff den Hellig Aand paa det at wi skulle alle det tro/oc bekende Jesum Christũ en Herre offuer Himmel oc iord.

✿ Efftherdi at det er nu saadan

en merckelig Historie/som en aff de an-
dre Historier om Christi vndfangelse/
fødsel/Pine/Opstandelse etc. Bør oss
at høre oc lære den met stor flitighed/
der nest huad Fruct/wi kunde faa der
aff/ oc siden huorlunde wi kunde rette-
lige bruge samme Historie/huilcke styc-
ker wi ville nest Guds hielp / faa at
høre.

❧ Men før end wi tage fat paa
Texten at vdlegge/ville wi vnderuise
huer andre om disse tre omstandelighe-
der/som er om Steden/om tiden oc om
Personerne/det er / huad Sted / denne
forklarelse skede paa/ oc i huad tid / oc
ved huilcke Personer / der effter vdi
neste Predicken ville wi opregne huad
sager/der vaare til samme forklarelse/
oc siden skiffte Historien i sine parter/
oc vdtyde i dem de ypperste houid styc-
ker oc lardom/som denne Historie fører
met sig/ Gud almectigste giffue ellers
sin naade der til Amen.

T tale om Steden / er det so vist / at dēne forklarelse skede i Galilee land / der hand end nu tøffuede i Capernaum / som Euangelii Text giffuer til kende / Oc det er troligt / at dette Bierg er Thabor bierg / som alle den hellige Kirkis Lærefedre holde faare / at hand gick op paa den tid hand i begyndelsen lerde hans Apostle paa Bierget Matth: v. Oc nu denne tid / Oc effter hand vaar opstanden fra de døde / oc haffdę hand did forsamled sine Discipler.

✲ Euangelisterne scriffue / at det vaar ith høyt Bierg / Oc S: Hieronymus scriffuer / at Thabor bierg / er it

deyligt

deyligt Bierg / paa en marck / mit
i Galilee land/ saa trint at mand maa To: 2.
vndre der paa och høyt / saa at de fire Fol: 11. A
Slecter Nephthali/Sebulon/Isaschar To: 6.
oc Asser skyde ind der paa/ oc begribe Fol: 22. B
noget nær det gandske Galilee Land.

❧ Loffuis ocsaa dette Bierg
vdi den hellige Scrifft aff sin deylighed
oc lystighed/ Psal: Lxxxix. Thabor Psal: 89.
et Hermon in nomine tuo exultabũt/
det er/ Thabor oc Hermon frydis i Judic: 4.
dit naffn. oc Judic: iiii. drog Barach
oc den Prophetisse Debora met ti tu-
sinde Stridsmend til Thabor Bierg
mod Sissaram/som førde Jabans den
Cananeiske Kongis hær.

❧ Der faar skal Thabor Bierg
vere it vidnesbyrd til Christi Ære och
Herlighed/ lige sõ Olibierget skal vere
it vidnisbyrd til hans fornedrelse oc blo-

dige sued/ Skulle ocsaa saadanne Ste-
der/ som Christus vaar paa / oc om-
Matth: 11. gickis vdi / bære vidnesbyrd paa dom-
me dag mod alle wgudelige / som bo-
de vdi samme steder oc forsmaade hans
hellige ord / Saa skulle ocsaa/ vdi vor
tid/ alle de Steder som Gudz ord pre-
dickis vdi / bære vidne mod de wgu-
delige/ Ja dette tempel / disse Pillere
och vegge skulle fordømme vore wgu-
delige / som den fromme oc høylerde
Mand/ her vaar hoss oss vdi Konge-
lig Maiestatz Kroning/ Docter Hans
Bugenhagen Pommern fra Witten-
berg / och bleff indlagt til herbere met
gamle Mester Matz som vaar en Ca-
nick her i Københaffn (Gud giffue met
salig i hukommelse) der hand vaar
dragen hiem til Wittenberg igen / och
fick at vide om Mester Matz at hand
bleff den samme / som hand vaar til
forne/ met sine anhengere/ som kallede
hannem

hannem Mesteren/oc vilde gierne haff-
ue giort Christus vdaff hannem / som
Graamunckene vilde gøre aff deris
Francisco/Da screff den fromme Doc-
ter Pommer disse ord hid til oss saa ly-
dendis. De Pillere der i Københaffns
Kirke/oc de vegge i Scholen vide huad
leg haffuer giort mod Mester Matz /
her kalder hand sten oc staack til vid-
nesbyrd mod hannem. Och Christus
sagde om sig/at Stenene skulde loffue
hannem/ om Disciplerne maatte icke Luc: 19.
det gøre.

✿ Ja Christus befalede sine at pre- Mar:16
dicke Euangelium faar alle creatur /
at vilde Mennisken icke tro paa hans
ord / da skulde de andre Creatur bæ-
re vidne mod dem / met Christo och
hans fattige predickere/ at hand och de
haffde giort deris der til/oc at det vaar
icke deris skyld / Saa skal och dette
Thabor Bierg bære vidne om sine w-

gudelige oc vore steder om vore vgudelige / formanendis dem alle / ath de heller omkring vende sig til Gud ved Jesum Christum.

Om Tiden.

TIden giffuis til kende vdi Texten før Historien begyndis / at denne forklarelse skede vdi det første Aar aff de try / som Christus predickede vdi / der hand end da vaar i Galilea / oc haffde lidet til forne kaldet sine Discipler til predicke embedet / Thi saa scriffuer S: Lucas vdi det samme Capitel / Det hende sig /
Luc: 9. der hans Annamelsis dage vaare fuldendede / da beskicket hand sit Ansict til at hand vilde gaa til Jerusalem. Hans Annammelsis dage vaare de / vdi huilcke hand annammede Discipler til sig /

sig oc bleff selff endelige annammet oc stadfest til predicke embedet paa dette Bierg. Lucas scriffuer ocsaa at Mose oc Elias talede met hannem om den vdgang och død/ som hand skulde faa vdi Jerusalem / for det tredie scriffuer oc Lucas huad hand vilde gøre / och huad hand giorde vdi samme tid/hand gick der op at bede/siger hand/Oc det oss til it exempel / at wi ocsaa skulle vdualе oss en bede stund/aarlig oc sildig hiemme oc vde/ oc det ingenlunde forsømme / oc siden hassue vor tancke der om den gantske dag / det heder at bede foruden affladelse. 1. Thiss 5.

☙ Men her stunis Euangelisterne at vere mod huer andre om dagene. Thi Matthæus och Marcus sige / effter sex dage / oc Lucas siger effter otte dage / siden Christus forkyndede sine Discipler om sin død oc pine/ dog

ere de icke mod huer andre/Thi Mat-
thaus oc Marcus sette ickon dagene /
som vaare imellom/ men Lucas tager
den første dag oc den siste met/den før-
ste paa huilcken Christus forkyndede
sine Discipler om sin død oc pine / den
siste paa huilcken hand bleff forklaret
paa Thabor bierg/ saa ere de otte da-
ge tilsammen/Som wi ocsaa paa denne
dag kalder en vge otte dage / vdi dis-
se otte dage sige wi / alligeuel at der er
icke vden siu dage om vgen / for wi
tage Søndagen til met/ som den anden
vge begyndis paa / Dette maa vere
nock der om for de vnge oc wforstan-
dige.

❧ Den tredie omstandelighed vil-
le wi spare til neste predic-
ken/ oc nu bede Gud
om sin Naade

Den

Den anden Predicken om den tredie omstandelighed/det er/om Personerne/som komme til sammen/oc talede sammen vdi Christi forklarelse paa Thabor bierg.

Enne Historie er ocsaa meget naffnkundig/for de offuermaade Herlige Personer/ som her omtalis/at de komme her til stede paa sāme bierge/ oc vdi den forsagde tid / oc haffue deris samtale her til hobe / Oc ere de otte Personer til sammen/foruden Euangelisterne som dette bescriffue oc de hellige Engle/som her haffue veret visselige hoff oc end fuld mange/ vdi saa-

dan en herlig forsamling/De delis de
otte Personer i første maade / i tho de-
le/ det er i fire oc fire / som her møde
huer andre/de fire fra Himmelē/som er
Gud Fader/ den hellig Aand / Mose
oc Elias/de andre fire her fra Jorden
Christus vdi sin manddom oc de tre
Discipler Peder Hans oc Jacop. Vdi
anden maade/vdi tre parter/i den første
part Gud Fader met sin røst om Søn-
nen/Sønnen met sin legomlig neruer-
else/oc den hellig Aand met sin Sky oc
omkringskuggelighed / J den anden
Exo: 3. part/Mose Gudz tro tienere oc Elias
4. Reg: 17. den naffnkundige Gudz Prophete vdi
Jacob: 5. Kong Achabs tid/J den tredie part de
tre Aposteler / oc huer aff dem haffuer
sin tale oc gerning. Faderen taler her
om sin Søn / Den hellig Aand om-
kringskugger Christum oc Apostlerne/
Christus Mose oc Elias tale til sam-
men om Christi vdgang eller offuer-
gang

gang/det er/om hãs pine oc død/Peder taler for sig oc for de andre tho/deris mening oc gode tycke / det er gaat at wi kunde vere her etc. Disse er de merkelige Personer/ som wi faa at tale om/ i denne Histories vdleggelse/ de tre personer vdi Guddommen/de tho personer Mose oc Elias / som i det gamle Testamente kõme her fra Verden / mét liff oc siel huer i sin tid huor om wi ville mere tale her efter i dẽne Historie/ oc de tre Aposteler/som Christus tog op met sig paa Thabor bierge.

❧ Men her falder ith spørsmaal ind(som vort Kød oc blod vil alle ting vide/oc er mere omhyggelige i saadant/ end det sig burde)første huor faar Christus tog icke alle Discipler hen op paa Thabor bierge met sig/ men ekon de tre/ der nest huor faare hand tog de tre op met sig/ Der skal saa suaris til/ at

Christus Jesus haffde sin besindighed/ oc gode skel / at handele met sine Discipler / effter som hand saa huad der vaar beskicket om dem/til Gudz Ære/ Disse tre Aposteler vaare met vor Herre Christo/ først paa dette bierg /saa i det huss der som hand reyste den Høffuidzmands daatter op aff døde / siden vdi Vrtegaarden/ for disse sager skyld.

Marc: 9 Luc: 8.

❧ Den første/Christus beuarede en beskedelighed i den tieniste at lare folck om sit Rige / Thi lige som hand icke vilde lade sit Euangelium strax vdpredickis faar den gantske Verden/men først faar Jøderne/ siden vdi sin tid for den gantske Verden / saa vilde hand ocsaa her / først lade dette obenbaris faar de tre/siden effter hans Opstandelse faar dem alle / Saa bar hand sig ocsaa at met andre hans rigis himmeligheder/Almuen sette hand faare

ved parabeler oc lignelser men sine Di-
scipler obenbarlige.

❧ Her paamindis om Christi lardom at det er den aller Helligste ting / som icke strax settis faar alle at begribe / men met en besindighed oc beskedelighed / effter som huer kand den begribe/som den Hellig Aand er den aller viseste vddelere / Saa setter mand paa denne dag/vngdömen først Børne lardom faare/ siden effter tiden andet / effter som de kunde begribe / Ja Gud selff kalder ocsaa i dag saa/nogle aff sine vdualde til Schole/oc begaffuer oc pryder dem der /met adskillige gaffuer / effter som hand vil at de skulle siden komme andre til hielp oc trøst / Saa handlede oc Christus met sine Discipler.

❧ Den anden sag/Det er io vist aff Christi Predicken faar hans Discipler om hans pine oc død / oc aff hans

bøn /

bøn / at hand vaar bedrøffuit her / som vdi Vrtegaarden oc der hand reyſde den Høffuidzmands daatter op aff døde / Der faar tog hand beſynderlige de tre Apoſteler met ſig for trøſt oc huſualelſe / ſom ith menniſke der haffuer ith ſorrigfuldt hierte ſkulde aldri gerne vere ene / for alle honde friſtelſer / ſom da kūde til falde / oc det er nock met tho eller tre der til / In ſumma / De bleffue tagne der til / at de ſkulde ſee hans Ærefulde Herlighed her / de ſom ſkulde ſiden ſee hās fornedring i Vrtegaarden / Ja de ſom ſkulde effter hans opfarelſe til Himmelen vere den hellige Kirkis Pillere vdi Jeruſalem.

✿ Saa haffue wi nu hørt / mine gode Chriſtne i neſte Predicken oc i denne / de tre omſtandeligheder i dēne Hiſtorie / førſt at denne forklarelſe / ſkede i Galilea paa Thabor bierg / ſom er naffnkundigt nock i den hellige

Scrifft/ Thi Christus larde sine Disciplér der / det som staar screffuit hoss Matthæum i det femte/siette oc siuende Capitel/ Der bad hand oc mange gange / Der obenbarede hand sig faar sine Discipler effter hans Opstandelse/der gaff hand dem befalning at Predicke oc at døbe før hand foer op til Himmelen.

✿ For det andet/om Tiden/ der hand end nu vaar i Galilee land / der hand haffde sagd sine Discipler aff sin pine oc død/der hand vilde bede etc.

✿ For det tredie / at disse otte Herlige personer komme der til sāmen/ for merckelige oc drabelige sager skyld/som wi ville nest Gudz hielp faa at vide i neste predicken/ oc her ved nu trøste oss oc bede Gud om sin naade etc.

Den

Den tredie Predicken om de sager der vaare til/ huor faare Christus bleff saa forklarede.

Nu ville wi høre sager til denne vor Herris Iesu Christi forklarelse/ Oc huo der seer nøye til da finder hand tre sager der til.

❀ Den første for Christi egen skyld / den anden for hans Disciplers skyld/ den tredie for allis vor skyld.

Joan: 17. Lige som Christus oc bad i Urtegaarden for sig selff / for sine Disciplier oc for alle tro Christne.

Om den første sag/

Den

Den første sag er/ fordi at Christus Jesus vor stedt vdi stor angist oc banghed / der hand skulde da fare op til Jerusalem/ som hand sagde sine Discipler det tilforn / atn hand skulde der lide megit aff de Elste oc Scrifftkloge oc ypperste Prester etc. giffuer hand sig op paa Thabor bierg at hente trøst oc husualelse/ vdaff hans Faders oc den helligAands vidnesbyrd/ oc aff den samtale met Mose oc Elia effter hans bøn/ at hand paa sin mandoms vegne kunde forstaa/ at hans legeme/ som saa iammerlige skulde plagis oc pinis/ skulde bliffue klarere end Solen effter hans opstandelse. Math: 15

Om den anden sag.

DEn anden sag / fordi at hand vilde lade sine Discipler faa trøst och husualelse imod Kaarsens forargelse / paa det at de skulde icke aldelis affalde / som skulde sidē styrcke oc stadfeste andre i Troen / Hand sagde til Peder / paa skertaarsdag at afften. Jeg bad min Fader for dig / at din Tro skulde icke ophøre.

Om den tredie sag.

DEn tredie sag fordi / at hand vilde der met trøste oc husuale alle sine vdualde naar de vaare stedde i nogen modgang / sorrig oc bedrøuelse / at de da skulde tēcke / at der er it andet Liff effter dette Liff / som de skulle

bliffue vdi

bliffue vdi til euig tid/ alligeuel at de saa her pinis oc plagis.

Den anden part aff denne Predicken om Historien at vdrede.

NV ville wi høre huorlunde alle ting følge effter huer andre i denne Historie paa det/ at wi skulde inted forglemme aff det/som hører til denne forklarelsis rette forstand. Thi mand bør at vide ordening oc skick/paa Historier/om mand skal faa nogen smag paa Fructen der aff/ Saa skifftis denne Historie i thi parte/ som vnge folck kunde saa begribe.

1.

✿ Christus tog tre aff sine Apo-

ſteler til ſig oc gick alene met dem op paa it Bierge effter ſin ſeduane at bede / oc loed de andre bliffue nedre paa Marcken.

2.

✿ Der bleff hand effter ſin bøn forvandelet oc forklarit faar ſine Diſcipler i ſaa maade/at hans Anſict ſkinde ſom Solen/oc hans Kleder ſom ſne.

3.

✿ Der vaare tho mend til ſtede/ Moſe oc Elias ſom der bleffue ſeet i Herlighed/oc obenbaredis Diſciplerne/ oc talede om den vdgang ſom vor Herre Jeſus ſkulde fuldkomme i Jeruſalem.

4

✿ Diſſimellem beſuaris de tre Apoſteler met ſøffnen / men de vaagne op igen aff Moſe oc Elie samtale met Chriſto / oc aff den ſtore Klarhed/ſom de der ſee oc høre alt det der ſkeer/ alligeuel at de end nu tale inted/ aff forferdelſe.

Men

5
Men det Mose oc Elias vaare borte farne / som Lucas scriffuer/taler Peder oc siger / Herre / her er det oss gaat at vere etc. oc viste icke aff forferdelse huad hand sagde/som Marcus oc Lucas vinde til hobe.

6
Der hand saa taler/ omkring skuggede dem en klar sky/oc de bleffue der aff forferdede.

7
Faderens røst hørdis aff sãme Sky/Denne er min elskelige Søn etc.

8
Da bliffue Disciplerne mere forferdede/aff den Sky oc røst/oc falde ned paa deris Ansict men de bliffue opreysde igen aff vor Herre Christo/oc der de oplode deris øyen / da saae de inted / vden Jesum alene / da vaar oc visselige hans ansictis klarhed fra hannem tagen igen.

9

✿ Der de ginge ned aff Bierget forbød Jesus sine Disciplerer/at de skul-de ingen sige noget der aff før hand vor opstanden fra de døde.

10

✿ Disciplerne giorde effter som dem vaar forbudet / oc hulde det hoss dem selff stille / saa at de sagde ingen noget der aff i de dage.

✿ Denne er nu den rette ordening oc skickelse paa denne Historie / som oss bør at vide paa det/at wi kunde disbedre forstaa den/met sin Fruct oc brug / til Guds ære/til vor lærdom oc husualelse/Vdi neste Predicken ville wi nest Gudz hielp opregne de ypperste Steder oc den hoffuit Lardom/som wi acte til Gudz Ære at handle om / vdi denne Historie/oc nu bede Gud om sin naade.

Den

Den fierde Predicken om de rette hofuit Stycker aff den lardom / som giffuer sig til kende vdi denne Historie / oc besynderlige om den første / som er en Chisten bøn.

Texten.

DEt hende sig noget nær ved otte dage/ efter at disse ord vaare talede/ tog Jesus Peder oc Jacop oc Hans/ Jacops broder / oc gick op paa it Bierge at bede / oc der hand vaar alene/ ledde

hand dem op met sig/ paa det høye Bierg / aff til en side.

DEnne Historie inde holder mange merckelige ting oc lærdomme effter som hun oc delis vdi mange stycker/ huilcke wi hørde vdi den neste predicken efftee at wi haffde framsæt denne Histories omstandeligheder/ om Steden/ Tiden oc Personerne / oc der wi haffde opregnet de rette sager som findis at vere til denne forvandelse. Der faare vil ieg kortelige opregne vdaff mange / disse besynderlige stæder/ som indfalde i denne Historie / oc haffue vdleggelse behoff oc ære disse.

1

✿ Om en Christen Bøn / oc hindis krafft oc huor storlige det er behoff

hoff at bede.

2

✿ Om de dødis opstandelse.

3

✿ Om det euige liff.

4

✿ Om døden at forsmaa / oc at den er icke andet / end at flytte fra dette iammerligt liff / oc til det alderdeyligste oc euige liff.

5

✿ Om Synden / at den er offueruunden vid Christum / oc at døden er opsluget.

6

✿ Om Guds ords oc vor Trois / visshed / at wi ere visse paa at det er Guds ord som wi predicke.

✿ Foruden andre merckelige steder / oc denne forklarelsis aandelige vdtydelse / som wi ville tale om / huer vdi sin sted.

Den første om en Christen bøn.

Christus opstigede paa it Bierg met tre Disciple at bede.

❧ Huad nu en Christen bøn er/ oc huor mange slaff bønner mand finder/ oc huilcke de vilkaar ere/ som høre til en Christen bøn/ oc huorlunde mand skal bede/ det faa i altid at høre/ besynderlige vdi vor børne lardom.

❧ Derfaar ville wi legge vind paa at efftersølge dette Christi exempel/ oc gøre en skilsmysse emellom Christi bøn oc vor bøn/ oc lare huor nyttelig oc huor krafftig baade hans oc vor egen bøn er / paa det at wi kunde bede saa meget dissliteligere oc ideligere/ efftersdt at

at der er inted arbeyde saa stort som at bede.

❧ Oc efftersdi Euangelisterne tale saa offte der om / at Christus gaff sig aff til en side / nu til en sted nu til en anden sted at bede / er det behoff at wi kunde vel offuerueye huad hand bad om / Thi wi Mennniske haffue daglige i alle øye bleck aarsage til at bede / der som wi ellers ville tencke oss ret om / Thi nu tuinger synden oss / oc Dieffuelen holder icke stille / nu fattis oss vort dagelige brød / Item vort liff / Hustru / Børn / Tiunde / wfred oc andet saadāt mere giffuer oss aarsage stor nock daglige til at bede.

Luc: 6. et 9. Joan: 6.

❧ Men Christus haffde ingen saadan aarsage til at bede / Thi alligeuel hand bleff plaget met atskillige fristelser vdi huilcke hand flyde til sin bønlige som til en kaabermur saa vaar hand

hand dog foruden synd/ Derfaar vaa-
re hans bønner / som det vel giffuis til
kende Joan: xvii. Matth: vi. om
Gudes naffns helligt gørelse / om
Gudes rigis formerelse/om Gudes vil-
lie emod Dieffuelen / Om ordens fre-
gang etc. Thi her met omgickis hand
allermest.

❀ Men iblant alle fristelser vaar
denne den aller største om hans offuer-
gang/ eller vdgang (som Lucas her
om taler) det er om hans pine hand
haffde tancker om. Thi saadane tanc-
ker ere aldri foruden angist / radzel oc
bedrøffuelse / som hand vdi naderen oc paa
Oliueti bierg faar sine Disciple beken-
Matth: 26. de oc sagde/min Siel er bedrøffuit ind
til døden.

❀ Thi den byrde/ som vaar
kast paa hans skuldre loed hannem in-
gen rolighed haffue som vaare al Verd-
sens

sens synder/ Guds vrede/ Louens for-
maledidelse/ den Syndedød/ som vaar
alsomforsmedeligste. Udi saadan hier-
tens banghed / gaff hand sig altid til
sin bøn/oc fick trøst oc husualelse.

❀ Thi lige som Engelen trøstede
hannen paa Oliebierget/ned fra Him- Luc: 22.
melen/oc het Gud Fader selff/ saa fick
hand altid i hans bøn / trøst oc husua-
lelse / saa at den hiertens banghed for- Joan: 12.
gick hannem/ oc hand gerne giorde sin
faders vilie.

❀ Ellers haffde hand icke hafft
behoff at bede/ efftterdi hand er en Her- Joan: 5. et 10
re offuer alting / oc kand gøre alting
met Faderen / oc inted er hannem v-
mueligt/ Men hand tog en træls skic- Philip: 2
kelse paa sig oc bad saa / som it sant
Menniske / hand ryctis der til aff en
stor brendelig begerring/ som hād haff-
de til at fremme Guds Ære / och Luc: 22
Menniskens

Mennisfkens salighed / Der om bad
hand ocsaa paa Kaarsit. O fader for-
Luc: 23. lad dem/ de vide icke huad de gøre.

✿ Det hører icke aleniste til vor
bøns vilckaar / at wi skulle bede aff
Gud ved Troen/ det som wi begere/
1 Joan: men oss bør ocsaa at haffue en ret kier-
4. et 5. lighed til Gud/ da kunde wi ocsaa be-
de idelige oc ret/ Thi lige som en ven
kand icke andet end øse vd i hans vd-
kaarede gode vens skød/ huad hannem
er til mode/ saa kand icke helder den /
som rettelige elsker Gud / andet / end
holde Gud for øyen i sin bøn / huad
hannem hender eller fattis/ Nu haffde
Christus en fuldkommelig kierlighed
til sin fader / ocsaa den tid hand vaar
her paa Jorden/ der faare kunde hand
icke andet / end gøre bøn til sin fader
vdi hans angist oc nød / Oc sande-
lige der som wi rettelige haffde Gud
kær /

kar/ som oss burde at haffue/ da vaare wi ideligere vdi vaar bøn end wi ere/ Men naar komme wi saa longt/ efterdi/ at saa stor wselhed icke kand beuege oss til at bede: Dog skulle wi arbeyde der paa oc komme saa longt som wi kunde komme.

✿ Efftérdi nu at Christus for disse forberørde sager skyld bad altid/ oc flyde til sin bøn vdi hans bedrøffuelse oc angist/ da bør oss at efterfølge Christi exempel i baade dele/ saa framt som wi ville findis at vere gode Christne.

✿ Først skulle wi vere omhyggelige for Guds Ære/ som Christus selff bad oss først bede/ helligt vorde dit naffn/ det er ocsaa storlige behoff paa denne dag.

✿ Der nest skulle wi fly til vor bøn

bøn oc opholde oss ved den/i al nød oc trang / almindelige eller besynderlige i vor egen eller andre deris.

❀ Thi denne er den rette vey til trøst oc husualelse / huilcken Christus selff vandrit at.

❀ Men vor naturlige Skel beder icke gerne/fordi at det forseer sig inted
1 Cor. 2. gaat til Gud i nød oc trang/Der faare søger det andre middel som ere forbødne aff Gud / oc trøster sig paa sin egen visdom/mact/ rigdom/ Herre hyldeste etc. Oc naar de middel affsla for Menniskenn /oc lade hannem henge vdi samme hans nød oc trang da falder hand i misshaab / oc vced sig nu ingen trøst eller redding lenger/Der for er det en farlig ting / at icke bede vdi nød oc trang / En retsindig Christen beder icke alene strax hannem bliffuer

bange/

bange/ men hand kommer ocsaa andre Jacob 5
til at bede met sig oc for sig. Act: 12.

✿ Christus/ som Lucas giffuer klarlige nock til kende / haffuer veret/ saa bange/sorrigfuld oc hierteslagen den tid hand stiget op paa dette bierg vdi de tancker om hans pine oc død/at al=ligeuel hand gick der hen til at bede/ som skeer best i enlighed/dog vilde hand icke vere ene / men tog tre Discipler til sig / Det skal vere it euigt exempel oc efftersiun for it ret bedrøffuet Hierte/ at it mennische lader sig icke gerne fin=de alene vdi sin sorge oc banghed/ baa=de der faare at Dieffuelen haffuer da større aarsage til at friste hannem / oc for Christus sagde selff saa/ Huor som
tho eller tre ere forsamlede i mit naffn Matth: 18
der er ieg mit iblant dem. Item huad tho samtycke met huer andre det skal vere samtyct vdi Himmelen. Her met ville wi trøste oss paa denne tid / oc bede Gud om sin naade. Den

Den femte predicken som er om de dødis Opstandelse

Et til effter at wi vdi fortalen giorde ende paa de omstandeligheder/ som høre til denne Historie / och huorlunde denne Historie kand delis vdi sine besynderlige parter / hørde wi vdi neste predicken ocsaa den første sted om en Christen Bøn / Nu følger den anden sted her effter / som er om de dødis opstandelse/ som ocsaa er bescreffuen vdi den ærefulde Christi forklarelse/ met disse ord.

De

OC det ſkede der hand bad ath hand bleff for-klaret for dem/ den ſkickelſe i hans Anſict bleff anderlun-de. Ja hans Anſict ſkinde ſom Solen oc hans Klede-bon vor huid oc ſkinnēdis Ja hans kleder bleffue ſaa ſkinnende oc ſaa ſaare hui-de ſom Sne / ſaadanne/ at ingen paa Jorden/ſom lydder Klæde/kand gøre det ſaa huit.

❧ Her vaar vel megit at tale om/ men det er / som tilforn er sagd / wmueligt at wi kunde rettelige vdi dette dødelige oc wselige liff tencke eller nock predicke her om/ Thi det offuergaar vort forstand/ saa lenge som wi komme dette ligende fæ i disse lerkar / da kunde wi icke begribe det fuldkommelige / fordi at inted dødeligt menniske kand begribe i sine sind denne Histories Maiestat oc mectighed / saa longt er det fra at nogen kand vdsige hende met sin tunge.

❧ Det siunes vel saa/ at Christus vilde icke aleniste lade sine Discipler see hans rigis ære oc herlighed / men ocsaa lønlig hellighed / vdi dette spectackel/ huor faar S: Peder / som vaar en aff disse tre Discipler/ der hand vilde giffue den rette visse lardom til kende/ da sette hand denne siun frem /

oc

oc Gudes røst / som hand her hørde /
om huilcken sted vdi S: Peders sen- 2 Pet: 1
disbreff wi ville tale om her effter vdi
sin sted.

❧ Nu wille wi tale enfoldige/ saa
megit som mueligt er / om denne an-
den sted / ind til wi komme hen i den
anden Verden. Thi denne forklarelse
hører aller mest hen til den anden Ver-
den/ det som wi skulle icke aleniste see
hannem saadan som hand er / men wi
skulle ocsaa vere hannem lige / naar
hand obenbaris / oc som S: Pouel 1 Joan: 3.
siger / Naar Christus / som er eders Coloss: 3.
Liff obenbaris da skulle ocsaa i oben-
baris met hannem i gleden / Huor som
wi skulle icke aleniste fuldkommelige
forstaa denne forklarelse / huad den er
i sig/ men ocsaa vdi oss selff den forfare/
som her effterfølger om Mose oc Elia.
Thi da skulle wi forsøge det samme /

oc nemerendis tale met Gud Fader Søn oc helligAand oc nyde oc bruge saadant med lyst ære oc glæde til euig tid.

❧ Det Christus / der hand talede om Kong Salomon / sagde / Her er mere end Salomon / det giffuer sig vel her ocsaa til kende / Thi end dog wi vndre paa Kongers och Førsters skinnende klæder / oc holde dem for en deylige faurhed / saa ere de dog vdi sandhed alle sammen / ekon lige som en gammel klud / eller reffuen skindkiortel / naar mand ligner dem ved denne klarhed / som de her see vdi vor Herre Christo oc i disse tho hellige mend Mose oc Elia / oc nødis wi til / at lade det bliffue ved saadanne tancker / Thi wi kunde icke komme høyre i dette liff / det er nock at wi beholde en sum der aff / at her beuisis oc betees de dødis opstandelse oc den tilkommendes ære och

Luc: 11.

klarhed

klarhed ocsaa den som vore Legemer skulle haffue/ om huilcken wi ville nu noget tale.

❧ Christi rigis klarhed / skulle wi beskue i tuende maade/ som er i dette liff oc i det tilkommendis liff. Christi rigis Liuss/ Skin oc klarhed i dette liff / er vdi de tro Christnis Hierter / som ere opliuste vdi vor Herris Christi kendelse. Thi der bleff en foruendelse/ den tid de bleffue omuende fra vonkundigheds mørckhed/ fra Satans rige / oc til den rette Guds kendelsis liuss ved ordet / ved den hellig Aand oc ved Guds krafft.

❧ Om denne klarhed kand mand læse sande vidnesbyrde i disse effterfølgende steder/ vdi huicke Liussit oc mørcket settis til sammen mod huer andre / det er Christi rige oc Satans rige.

❀ Ephe: v. I vaare nogen stund mørckhed / men nu ere i it liuss vdi Herren / vandrer som Liusens Børn.

❀ Coloss: i. Hand som frelste oss/ aff mørckens øffuerighed oc satte oss i sin elskelige Søns rige / vid huilcken wi haffue forløsning formedelst hans blod som er syndernis forladelse etc.

❀ Men nu speyler Herrens klarhed sig i oss alle / met it bart ansict / oc wi bliffue forklarede i det samme Billede / fra den ene klarhed / til den anden som aff Herrens Aand.

❀ Men Christi rigis liuss / vdi det tilkommendis liff er den wdødeligheds ære / oc legemens forklarelse / som wi skulle anamme vdi de retferdigis opstandelse / Om den finder mand i disse efterscreffne steder i scrifften

❀ Philip: 3. Hand skal forklare vort ringe Legeme at det skal vorde lige ved hans forklarede Legeme.

i Cor:

✤ i. Cor: xv. Det bliffuer saaet i raadnelse/ oc det skal opsta vden raadnelse.

✤ Matth: xiii De retferdige skulle skinne som Solen/ i deris Faders rige/ Som hand ocsaa her bruger den lignelse om Solen.

✤ Dani: xii De som lære/ skulle skinne/ lige som Himmelen skin.

✤ Der faare skulle wi dette her lære oc vide/ at lige som de wgudelige ere forblindede her i Satans Rige/ vdi deris sinds mørckhed/ oc skulle paa den tilkommenddis dom antuordis hen i det vduortis mørck/ saa ere Guds vdualde her opliuste ved Christi kendelse/ oc skulle annamis hen til den Ære som er i liuset oc i klarhed. Oc der faar paamindis wi her/ at wi skulle altid atspørre dette første liuff. Som er Christus/ om wi ville komme hen til det

andet liuff/som den hellige Augustinus giffuer deilige til kende vdi den bog om Guds stad / der som hand saa siger / Staa sig op i den første opstandelse / som icke vil fordømmis i den anden. Thi den første er Sielens opstandelse / den anden Legemens/Denne skal følge hin effter oc icke hin denne.

❧ Effter denne lerdom oc paamindelse følger en trøst oc husualelse/at ved den tilkommendis klarhed kunde wi bestercke off i taalmodighed oc i haabet/naar noget gaar off imod/Som S: Pouel formaner oc trøster off i. Cor. xv.

❧ Der faar verer stadige kære brødre oc wbeuegelige/ verer offuerflødige altid i al Herrens gerning/effterdi i vide at eders arbeyde er icke forfengeligt ved Herren. Thi det vil Christus skaffue hoff sine Discipler i denne

forkla-

forklarelse / at de skulle lide kaarssit oc forfølgelse ved haabet til den tilkommendis glede/ som hand vilde saa sige/ Jeg sagde eder det faar otte dage/ at ieg skal lide / men ieg sagde eder ocsaa at ieg skal opstaa igen/ Det vil ieg nu lade eder see/ kõmer oc seer min klarhed/ Lige saa skal ieg komme alle dem til at opstaa i Æren/ som tro paa mig.

Disse Jøder skulle kaarsseste mig / men ieg skal opstaa igen. Lige saa skal oc Verden forfølge eder men i skulle skinne i Æren/ det vnde oss Gud fader ved Jesum Christum Amen.

Den siette Predicken om Mose oc Elia oc om det euige Liff.

Texten

OC see/tho mend talede met hannem/det vaar Mose oc Elias / som der bleffue seet i ærey/ oc obē-baredis faar dem / oc sagde hans offuergang/ som hand skulde fuldkomme vdi Jerusalem.

FOlger nu effter ocsaa den tredie Sted/om det euige Liff/effter den sted/om de retferdigis opstandelse/ som de oc staa effter huer anden vdi vor Tro/Saa ville wi see denne Sted vdi Mose oc Elia.Effterdi at dēne forklarelse er ocsaa skeet for Discipler nis oc for vor skyld / vilde icke Christus

alene det lade sig see i aren / oc forwen-
dis/men til denne gerning/ som er vn-
derlig nock vdi sig selff/ kommer ocsaa
det/at Mose oc Elias bleffue der seet/
paa det at ingen aff de vdualde skul-
de saa tencke / Ja Christi Legeme er
vel forklaret / men huo veed / om mit
Legeme skal ocsaa forklaris/oc om ieg
maa ocsaa trøste mig der paa / oc om
ieg skal haabe der noget til/ Thi her
haffue wi exempel oc vidnesbyrd/at ic-
ke Christus alene loed sig der see vdi
saa stor klarhed / men ocsaa Mose oc
Elias bleffue der seet i aren/ Thi saa
siger Euangelisten/ Der Christus saa
skinde vdi klarhed/obenbaredis der oc-
saa tho mend / Mose oc Elias som
bleffue der seet vdi aren / oc talede met
hannem etc.

✿ Men paa det at wi kunde ret-
teligе forstaa denne part / bør oss her
at vide disse try stycker.

Det

❀ Det førſte / huad det vaare for mend Moſe oc Elias.

❀ Det andet / huad det vaare de talede met Chriſto.

❀ Det tredie / huad deris obenbarelſe betyder.

❀ Diſſe try ſtycker ville wi neſt Guds hielp ſee effter huer andre.

Om det Førſte ſtycke.

DEn hellige Schrifft giffuer til kende at Moſe oc Elias vaare dødelige menniſker her paa Jorden / ſom du oc ieg
Exo: 2. 34 etc ere. Thi fra det andet Capitel i den anden Moſe bog beſcriffuis Moſe Fødſel / leffnet / embede ſynd oc død etc. ind til det ſiſte Capitel i den femte Moſe bog.

Diſſe-

Disligiste fra det søttende Capitel/i den første Konge bog/ oc til det tredie Capitel i den anden Konge bog beſcriffuis Elie leffnet embede/ beſtandighed oc bort ferd til himmelen. 3 Reg: 17.

✿ Christus loffuer dem baade vdi Euangelio / ſom tho tro tienere / hand tager Moſe til vidne mod de Zaduceer oc i andre ſteder / oc hand Matth: 22
ligner S: Hans Baptiſt ved Eliam / Matth: 11.
ſom er nu longt at tale om.

✿ Det er nock i denne ſted / at vide at de vaare dødelige menniſker / Oc alligeuel end dog de bleffue regnede der faare/ſaa giffue de dog til kende met denne deris obenbarelſe / at de ere icke døde / men henførde vdi it andet leffnet/ Der til met giffue de ocſaa til kende/ at der er it andet liff atſkilligt fra dette liff huor fra de ere bortførde oc leffue nu i det andet liff.

Thi det

❧ Thi det var dem icke muligt huercken Mose eller Elias/ at de kunde haffue bleffuit i dette liff/ ind til den stund/ vdi huilcken de obenbaredis her paa Thabor bierg/ efftherdi at de haffue veret saa mange hundrede Aar vdaff denne Verden/ oc vden ved dette liff/ oc de leffue alligeuel / oc lade sig see at de leffue oc at de vaare aldrig rettelige døde.

❧ Thi huer aff dem haffue sit vidnesbyrd i dē hellige scrifft at de bleffue legemlige frelste oc henførde met liff oc Siel.

Deut: vlt: ❧ Om Mose finder mand vdi hans siste bogs siste Capitel / at Gud selff iordede hannem. Thi saa staar der screffuit/ Mose stigede op aff Moabs Marck paa det Bierg Nebo / offuen paa taapen aff Phasga tuert offuer fra Jerico/ oc hand døde der effter Herrens befalning/ som iordede hannem i en dal

vdi Moabs land / oc inted Menniſke
fick hans graff at vide etc. Vdi Judæ
ſendiſbreff ſtaar ſcreffuit at Michael en=
gel tretted is met Dieffuelen om Moſe
legeme / vden tuil for den ſag ſkyld /
at Dieffuelen vilde holde Moſe i dø=
den/men hand kunde icke/der Gud be=
falede at hand ſkulde legemlige føris
op til Himmelen.

❧ Om Elia finder mand vdi den
anden Konge bogis andet Capitel / at 4 Reg: 2.
vdi Elizei oc halfftrediesinds tiue
mends neruerelse / ſom vaare Prophe=
ternis Diſcipler / bleff Elias optagen
hoſſ Jordan / i en huirreluind til Him=
melen/det ſom Elizeus ſaa/oc robte til
hannem. Min fader Min fader Iſra=
els vogen/oc hendis Reyſener/oc hand
ſaa icke mere til hannem.

❧ Her maatte nogen ſige/bleff=
ue diſſe

ne disse tho alenisste saa bortførde: Huar/ den hellige Scrifft taler ocsaa om tho andre/ faar Syndfloden / som ere Abel oc Enoch. Thi om Abel/staar der saa
Gen: 4. screffuit/ i den første Mose bogs fierde Capitel/at strax effter hand vaar ihielslagen aff sin broder/predickede Gud/ om hans blod/ at hand vaar icke død men leffuede oc robede effter heffn / oc Apostelen til de Ebreer i det elleffte
Hebr: 11. Capitel/ scriffuer at Abel taler end nu/ alligeuel hand bleff død.

☙ Om Enoch finder mand
Gen: 5. vdi den første Mose bogs fierde Capitel/at hand bleff bortført til Himmelen/ Saa ere de dog fire i det miste/tho faar oc tho effter Syndfloden / som ere vidnesbyrde om det euige liff hoss alle Guds vdualde.

☙ Der som nogle vilde tuile om
Mose/

Mose/da staar her en obenbarlig text/ at Mose obenbaredis her i æren met Christo.

Der faare bør oss aldri at forglemme denne merckelige Historie/men stedē setter oss dette Billede faar øyen vdi al modgong / at icke Christus alenifte / men ocsaa Mose oc Elias haffde met hannem huer ith skinnende Ansict som Solen / oc Kleder huidere end Sne. Thi for denne sag skyld døde Christus oc løsde oss igen / loed oss døbe/ gaff oss sit ord/oc sin naduere/at vort liff icke skal bliffue vdi døden / men skal komme hen til det euige liff oc til den euige Ære.

Saa komme Mose oc Elias der hen/i det/at de trode paa Quindēs velsignede Sad / huor ved/ de trøstede sig/oc hengde ved Guds ord/oc bekende det/ oc leffuede saa i Guds fryct oc

E efftev

effter hans vilie / vaare taalmodige / oc offuermaade saa al dette liffuis elendighed / ved haabet til det euige liff.

❧ Dette exempel bør oss at effter følge oc husuale oss vdi Guds Søn / vdi huilcken wi ere døbte / lader oss der faar leffue vdi Guds fryct oc taalmodighed / lader oss bede Gud om hans Naade / oc om hans vilie at den maatte ske / da bliffue wi lige saadanne som Mose oc Elias / som lidde vel meget ont her paa Jorden / men siden bleffue de obenbarede vdi ære hoss vor Herre Jesum Christum / Faderen ske loff oc ære til euig tid Amen.

Den

Den Siuende predicken
end nu om Mose oc Elia/ oc
om denne legomlig død.

❀

Den samme Text/ oc See
tho mend.

FØlger her effter det andet stycke/
om Mose oc Elia/ huad de talede
met vor Herre Christo paa Thabor bierge/ det de bleffue der forwandlede met hannem. S: Lucas Euangelist scriffuer / at de talede met hannem / om hans offuergong eller vdgong/ som hand skulde fuldkōme vdi Jerusalem. Det ord offuergong paa Hebraiscke maal talet/ mercker saa meget som døden eller en vdgong aff denne Verden/ Det saar kalder S. Lucas denne Christi offuergong / hans død oc vdgong fra denne Verden.

Oc følger her det fierde hoffuit-

 stycke

stycke om denne legomlig døds foractelse / efftherdi at det er eckon en vdgong/ heller en gongtil Faderen/ som Christi død vaar en gong til Faderen Joan: xiii.

✿ Christus sagde sine Discipler
Matth 16. til forne/at hand vilde opfare til Jerusalem oc der taale / huor aff hand paa kødes oc blods vegne bleff bedrøffuit oc fald ind til Gud met sin Bøn/oc bleff saa strax forwandelet / oc fick der til met denne trøst oc husualelse / aff Gud / ved Mose oc Elias / at hand skulde vdrette store ting met sin pine oc død.

✿ Det som her efftherfølger vdi deris samtale om den offuergong/eller vdgong / som hand skulde fuldkomme vdi Jerusalem / det hør hen til Propheterne oc til forfetterne/ Ja til Guds sandhed / at det som hand haffde loffuit / forskicket oc obenbaret ved Pro-

pheterne / om menniskens Salighed skulde fuldkommis ved Christum. Der faare bruger hand det ord at fuldkomme.

❧ Saa kaldis ocsaa vor død / en fuldkommelse / naar wi haffue inted mere at gøre her i Verden / och Verden haffuer ey heller mere met oss at gøre / naar wi høre denne Guds røst / Kommer til mig igen i Menniskens Børn. Psal: xc.

❧ Der faare er det nu Mose oc Elias befalning / at handle met Christo / paa det / hand paa sin Mandoms vegne / icke skulde forferdis imod sin pine oc død / efftherdi / at hand skulde haffue sit rige først her paa Jorden / oc siden vdi Himmelen / ocsaa paa samme sin Mandoms vegne / oc at hand skulde frii oc frelse sine wtalige vdual-

de aff den euige Død / och obenbare Gud Faders Barmhiertighed faar den gandske Verden. Ja / hand skulde opføde sig/her paa Jorden en tro, villig/ oc lydig Kirke ved den hellig Aand / ind til Verdsens ende / oc sønderbryde Dieffuelsens mact oc onde vilie oc nedsla oc ødelegge hans rige / oc endelige fly sig met sin død oc pine / det naffn som er offuer alle naffn: Philip: ii.

Phi: 2.

❀ Huer offuerueye oc tencke ved sig huad dette haffuer verit for en samtale/huor sød/oc huor vëlig /om Christi pine oc død / om hans rige oc herlighed / at hand skulde side hoff Gud Faders høyre haand / en Herre offuer Himmel oc Jord.

❀ O huor glade haffue de verit dissimellem / oc haffue frydet sig / och tacket vor Herre Christo/ at hand vilde

de beuise saa store oc wsigelige Velger-
ninger imod dem / Ja / imod den gand-
ske Verden / at hand vilde offre sig til
en forligelse / faar sin fader som de vil-
de saa sige / O Christe wi tacke dig /
baade paa vore och paa den gandske
Verdens vegne / at du lodst dig søm-
me til at komme hid til Verden / och
bliffue it offer / ver trøstig och sterck /
Det er ekon en gong / oc saa gaat som
it taag der gaar snart foroffuer oc du
gaar til din fader / oc indtager dit ri-
ge / oc din Kircke / met mact / at reg-
nere offuer Synden / døden oc Dieff-
uelen / vdi dine vduolde. Gud Fader
skal ophøye dig / hoss sin høyre haand / Psal: 11
oc giffue dig it naffn / offuer alle naffn. Philip: 2.

❧ Handelige vdi lige maade /
haffue de ocsaa trøstet oc husualet hans
Discipler imod Kaarssens forargelse /
som de vilde saa sige / Der paa skulle

 i icke

t icke vndre / at Christus skal i Jerusalem taale/oc ihjelslas oc opstaa aff døde / Thi det er saa beskicket aff Gud/ det er saa Guds euige Raad/Saa vilde oc Christus selff oc saadāne store ting skal hand vdrette/ Der faar skal huerken Døden forferde hannem/oc i skulle ey heller forargis vdi hans død / Thi det skal saa ske/ oc bør saa at vere.

❧ Der faare lære wi her / aff denne Christi vdgong oc offuergong / at døden er icke døden / men en fløttelse/ aff denne Jammerdal/ oc elendige leffnit/ hen til det ander deylige och euige liff/ Ja vdaff dette ffengsel / hen i it bedre liffs klarhed / Som Mose oc Elias / de flytte her fra/ heller end de døde / Ja de døde icke/ men bleffue førde hen offuer til det euige liff / oc til den deylige klarhed/Saa bleff oc saa Christus hen offuerført / heller oc

gick

gick hen offuer til Faderen/ved døden/ som hand oc selff kalder døden en gong til liffuet Joan: v. oc Scrifften kalder Act: 7.
døden/andersteds en Søffn. 1. Tess: 5.

❀ Alt dette skulle wi Christne legge oss til/at alligeuel døden skal ede oc fortære oss saa skal hand dog icke aldelis opsluge oss/ som hand skal gøre ved de wgudelige/oc wi skulle icke dø/ men aleniste soffue i Herren/ oc saa iføris met hannem vdi klarhed / oc nyde met hannem det euige liff.

❀ Der faare / er der inted ont i døden/oc en Christen skal heller begere oc vente effter døden / end fly der faare / Thi hand føris hen til klarhed ved døden/ oc io lengere hand bliffuer her i Verden / io mere berøffuis hannem sin klarhed/det viste vel de hellige Martyres Agatha/ Laurentius/Vincentius etc.

Den

Den ottende Predicken/

End nu den samme text

VI neste predicken hørde wi den sted/ om dēne legomlige død/ huorlūde ocsaa den bleff offueruunden/ oc bør ocsaa at foractis aff alle Christne/ nu ville wi fremdelis høre/ huorlunde at Louen oc Synden bleffue offueruundne/ ved vor midler Jesum Christum/ oc det i denne samme Tale/ som Christus haffde met Mose oc Elia/ om hans vdgong/ eller offuergong.

❧ Oc efterdi at wi nu vide aff neste Predicken/ huad det mercker om hans vdgang at tale/ ville wi nu her ocsaa lære/ huad det ord Complere/ som mercker opat fylde eller at fuldkomme/ haffuer paa sig/ och der hoss/ huad denne Mose oc Elia obenbarelse mercker. Thi det er to ocsaa off baade til

de til lerdom oc stor trøst och husualelse at wi det vide oc bruge ret.

❧ Det ord Complere (det er at opfylde) mercker saa meget som at gøre fyldest / eller at betale skyld och det som voloffuit er / Nu skulde Christus vdi Jerusalem opfylde sin vdgong / eller fuldkomme det som hannem skulde offuergaa / da følger det io der aff / at hand haffde loffuit och tilsagt / at hand vilde dø for Menniskens Slect / oc efftherdi at hand er Sandhed da kunde hand icke andet / end holde det / som hand haffde loffuit. Der faare fuldkom hand sit Løffte oc Sandhed vdi Jerusalem. Huor faare wi ocsaa indledis ved dette ord Complere / vdi alle Guds foriettelser i det gamle Testament / saa vel vdi Mose som i alle Prophetters Bøger fra den første foriettelse Quindens Sad skal knuse Gen: 3.

Huor-

Hugormens Hoffuit / oc saa fremdelis
Gen: 15. Vdi din Sad skulle alle Folck velsignis.

❧ Der nest bør oss at vide at Christus haffuer i saa maade betalet / ath hand haffuer fuldkommit Louen / oc der ved borttaget Synden och knuset Satans hoffuid, besynderlige der hand sagde paa Kaarsit.

Matth: 27. ❧ Det er fuldkommit / det er saa meget sagt / det er fuldkommet altsammen / som bleff for hen / sagt om mig vdi Mose oc Propheterne.

❧ Her er en viid oc bred marck / at gaa ind vdi oc tale om Guds forjettelser / oc at de ere opfylte oc fuldkomne vdi vor Herre Jesu Christo / Der faar ville wi gaa noget nermere til handelen / oc sette dette spørsmaal / huor
faare

faare/kõme icke meget mere Engelene
hid paa dette Berg / oc obenbarede sig
met Christo faar Apostlerne? Haffde ic-
ke det verit en støre Ære? Huor faare
komme icke Abraham/Noe/eller Adam
selffuer? Huor faare kom icke S: Hans
Baptist/ som lidet til forne vaar halff-
huggen? saa vel som Mose oc Elias
komme? Det til suarer den rette Sand-
hed Christus vdi mange steder / der
som hand leder sine Discipler oc andre
hen til Mose oc til Propheterne / der
faare/at hand aller mest/vilde forklaris
aff Louens oc Propheternis vidnes-
byrd/at vere den sande Messias.

❧ Nu forstaas Louen ved Mo-
se oc Propheterne ved Elias. Thi
Mose vaar en Landzdommere eller en
Louførere oc Elias vaar en Prophet
oc end den ypperste/som regerit i Him-
melen oc paa Jorden/ Om Mose fin-
der

Nu: 12. der mand i den fierde hans Bogs tolffte
Cap: /der hans broder Aaron oc hans
søster Maria bleffue straffede aff Her-
ren/for deris Murren oc knuren mod
Mose/ Til andre (siger Herren / taler
jeg ved siun oc ved drøme / Men til
Mose taler jeg mund imod mund. Thi
Heb: 3. hand/ er min aller Trofasteste Tiene-
re/som jeg taler icke til vdi figurer eller
mørcke tale. Elias lucte Himmelen til
Reg: 17. i det iii. Konge bogis søttende Capitel/
Reg: 18. oc loed den op igen/i det attende Capi-
tel.

✿ Der saare mercker Moses
Louen/som holt off fangne/ oc tuingde
off altid/oc det vaar off wmuligt at fult-
gøre hende/Rom: viii. Elias mercker
alle Propheter / som vdlagde Louen/
oc gaffue der hoff til kende (som Mose
Deut: 18. ocsaa giorde der hãd sagde/En Prophet
skal Gud opuecke eder etc.) at der
skulde en tid / en komme / som skulde

fri

fet oss aff Lousens byre oc besuering.

Der faare/er denne samtale som Mose oc Elias haffde met Christo/ en ret samtycke / at Louen oc Propheterne samtycke det samme met vor Herre Jesu Christo/Oc giffuis her oss til kende at alle disse ordspraag ere sandtu / som saa liude.

✿ Louen oc Propheterne vaare ind til Christum. Matth: 11.

✿ Louen er en tuctmestere til Christum: Gal: 3.

✿ Christus er Lousens ende / oc Christus siger Luca xxiiii. Det bør at fuldkommis altsammen / som staar scriffuit vdi Mose Lou i Propheterne oc Psalmerne om mig/ Hid sender Esaias oss i det viii. Cap: der som hand saa siger. Besegle Louen i mine Discipler / det er /der som ingen andre ville høre Lousens predicken / da vil ieg at Eph: 10.

den

den skal indtryckis i mine Disciplers hierter / som nogen besegler it breff / oc trycker inseglet ind i Vopet. Item Til Louen oc til Vidnesbyrd: det er/ Jeg vil haffue Louen oc Euangelium som bare vidne om mig / och predicke/ Oc S: Poull Rom: iii. Christi retferdighed er stadfest met Lousens oc Propheternis vidnesbyrd.

✿ Der saare bare Mose och Elias/ det er / Louen oc Propheterne vidnesbyrd/om vor Herre Christo / at der er icke Salighed i nogen anden/ end vdi Jesu Christi naffn / Thi der er icke andet naffn giffuit Menniskerne huor ved de skulle bliffue salige.
Act: 4
Item alle Propheter bare vidnesbyrd
Act: 10. met hannem / at alle de faa Syndernis forladelse ved hans naffn/som tro paa hannem.

Rom:

❧Rom: 3. Nu er Guds retferdighed
obenbaret/ vden Louen vdaff Louen oc
Propheterne / Om denne retferdighed
bare Mose oc Elias vidnisbyrd. Thi
Louen viser oc tuinger hen til Christũ/
som til en Tuctmester. Men Prophe-
terne/ som predickede Louens formali-
delse oc fordømmelse/ loffuede der heff/
at der skulde nogen komme/ som skulde
befri folck fra samme fordømmelse /
som Moses vilde saa sige / Den tid
ieg predickede Louen paa Jorden/ som
ingen kunde fuldkomme / da opuecte
ieg mange menniskers vrede mod mig
oc mod Louen. Nu er den her til stede/
som kand gøre Louen fyllistie / oc som
ieg talede om oc sagde. Gud skal op- Deut: 18.
uecke en Prophet der faare skulle i icke
ville foracte mit vidnesbyrd/ i siger ieg/
som end nu ere vdi Verden. Oc Elias
vilde saa sige / wi bleffue huldne for
løgenactige Propheter/ fordi at det gick

 icke

icke strax for sig / huad wi Prophete-
rede oc de spaattede oss oc sagde. Sie oc
Sie igen / Nu er den her dog alligeuel
som wi Propheterede om / oc alting er
saa skeet / oc faar hender / som wi sagde /
Huorfaar at ingen bør nu at foracte oss /
eller klage paa oss / som paa Løgnere.
Men nu skal mand sige / Det er alt
sant / lige som Mose och Propheterne
det haffue sagt til forne.

❧ Lige saa gaar det til i vort hierte /
naar wi kende icke Christum. Thi da
hade wi Louen / oc Propheterne staa
alde opscreffne hoss oss / men naar wi
kende hannem / da staa Louen oc Pro-
pheterne vdi deris klarhed / Lige som
en Tyff eller røffuere er vred paa Lou-
en / oc kand icke lide hende / før hand
kommer løss och bliffuer stil / lige saa
gaar det til met oss.

Lader

❧ Lader oss der faare trøste oss vdi vor Herre Jesu Christo / som befride oss fra Lousens formaledidelse / fra Syndsens Tirãni oc fra Dieffuelsens velde oc mact/som altsammen forgaa oc forsuindis met denne legomlig død/ oc wi som haffue offueruundet dem formiddelst Christum ville tratze oc biude dem vd oc sige. Du død huor er din braadt/du Heluede huor er din Seyeruinding. Thi der som Døden er bort tagen ved Christum /der er ocsaa Synden offueruunden. Fordi at Døden er Syndsens sold / oc naar de ere baade borte/da ere wi frelste aff Dieffuelsens mact. Gud vere loffuit til euig tid Amen. Hose: 13.

Den Niende Predicken om de tre Aposteler oc om vor skrøbelighed.

Texten.

MEn Peder oc de som vaare met hannem / vaare besuarede met Søffn / oc de opuaagnede oc saae hans herlighed/oc de tho mend / som stode hoss hannem.

HEr til haffue i hørt mig vdlegge i den første fortagelige part aff denne Historí / om vor Herris Jesu Christi foruendelse / oc Mose oc Elia skin oc klarhed / disse vor Trois merckelige Articler / om opstandelsen aff døde / om det euige Liff / om Syn-

dens

dens Dødens oc Louens foractelse etc Nu ville wi gaa frē bedre til den anden part/ som lyder om disse tre Apostеler / Peder/ Jacob oc Hans oc i denne part ville wi see oss i spegel / om vor wsle vilkaar / skrøbelighed / och daarlighed i alle de ting / som ere euige och røre Gud / oc vor salighed paa/ at wi det kunde begrade.

❧ Wi hørde her til deris samtale met vor Herre Christo / som komme ned fra Himmelen/ nu ville wi høre Christi oc tre Apostelers samtale/ Her til finge wi trøst oc husualelse aff Euangelio/ nu ville wi lære aff Louen/ at kende oss selffue/ Her til hørde wi huad wi haffue vdaff Christo/ nu faa wi at høre/ huad wi haffue vdaff oss selffue.

❧ Men Peder / siger Euangelisten / oc de som vaare met hannem /

vaare besuarede met søffn etc.

✿ See disse tre vaare vor Herris Christi ypperste Aposteler/och de ligge her oc soffue / som de giorde ocsaa vdi Vrtegaarden/imod at Christus skulde paagribis/oc findis det ocsaa disse samme ord / och hand kom til sine Discipler oc fant dem soffuendis. Thi deris øyen vaare besuarede met søffn. Christus beder her/ oc hand bad oc saa der/ men de soffue baade her oc der/ Dette vaar deris skrøbelighed / at de vilde da soffue oc vere forsømmelige/der dem haffde burt allerniest at vaage oc bede/ och der Christus paa det allerhøyste begerrede det aff dem/ sigendis. Vaager oc beder etc.

✿ Her vdi den første part aff denne predicken i dag/ ville wi met Gudz naadis hielp/ lære thu ting / den første

vdi Diſciplerne / den anden vdi vor
Herre Chriſto.

❧ Diſſe Diſciplers Skrøbelig-
hed ſkal vere oſſ it exempel/førſt at wi
ſkulle bekende vor ſkrøbelighed/ oc at
de ord / ſom Chriſtus talede vdi Vrte-
gaarden ere ſanddrue/der hand ſaa ſag-
de/Aanden er vel redebon / men kødet
er ſkrøbeligt/der neſt at wi ſkulle ocſaa
begrade denne vor ſkrøbelighed / at det
er lige ſaa met oſſ/ſom wi ekon ſoffue/
vdi vor Saligheds ſag / oc vdi vor
Bøn baade almindelige oc beſynderlige.
Huilcken den hellige Paulus hart i den
førſte hans ſende breffs elleffte Capitel
beklager/oc ſiger der ere mange ſiuge oc
ſkrøbelige iblant eder/oc mange ſoffue/
der er vdi almindelighed ſkadeligt nock/
men der ſom de ſoffue/ der ere ſkickede
til Guds Ords tieniſte eller vdi Off-
uerigheds ſtatt/ da gør det en wbode-
lig ſkade/ lige ſom en Hiurde legger ſig

til søffns oc lader Faarne løbe hen i Vlffue munde oc ellers vdi liffs fare/ Thi naar oldinge oc de ypperste vdi Kirkens eller Landz regement begynde at soffue/ da staa de icke vel til at vecke igen ehuor meget mand paa minder vnderuiser oc straffer dem/ Som de staa icke lettelige til at vecke/ som ligge vdi Suede soet/eller vdi anden suar siugdom ehuor meget mand napper / preger oc rycker dem / det vil icke bliffue til gaffns/saa vil icke dette heller her/naar Øffuerigheds Personner falde i søffn / eller Guds ords Tienere/som disse tre Apostler gøre her hoss Christum / forsømmelse tager icke mere vdi alle Stater/end hun kand faa / oc det er alt for meget/ Naar en Sognepræst forglemmer oc forsømmer sin Sielesorge / da ere hans Faar oc Guds salige vdualde Christne vdi stoer Sielsfare och Sielvaade/ Naar en Øffuerigheds Mand

icke

icke haffuer omhu for ſin almue och
vnderſaatte/da komme de ſnart i liffs-
fare / Naar en hoſbonde glemmer ſin
husſorge/ da vil det icke gaa vel til met
Børn och tiuende/lige ſaa en Schole-
meſter / en verie for faderløſſe och mo-
derløſſe Børn/en anden ehuo hand er/
ſom haffuer nogen befalning eller em-
bede / tagis der ledighed / ladhed och
forſommelſe faare/da kommer der ſka-
de vdaff ihuor det tager / Oc dis stør-
re befalning/ dis større ſkade/ Der faar
ſkulle wi førſt bekende oc begrade vor
ſkrøbelighed/ oc forſømmelſe/ ſom wi
tage oſſ faare beſønderlige ath høre
Guds ord/ oc at beſørge oſſ / paa vor
Siels vegne Och der hoſſ legge vind
paa/ at wi opſtaa aff ſøffne / ſom den
hellige Paulus raader oſſ at forlade vor
kødelig frimodighed oc tencke at det er Rom: 13
icke en lat ting / ath kunde rettelige
ſette ſin tro oc lid til Gud / och at det

 ke

er ey helder nock ath høre det hellige Euangelii predicken en eller tho gan- ger aleniste/ Thi kødet forhindrer och drager ith Mennische til bage / ath det kand icke saa lettelige begribe Guds ord oc ey helder saa snarlige tro. Nu er so Troen aff hørelsen och hørelsen er
Rom: 10. ved Guds ord / siger S: Pouil / der faar er det storlige behoff for alle ting / at høre idelige Guds ord. Hero- des haffde burt at skamme sig/den tid Christus bleff led til hannem/at hand haffde aldri seet hannem til forn / end sige at høre hannem/efftersi hand haff- de predicket alle vegne vdi Galilea land hoss oc omkring Herodis slaat vdi try samfelde Aar. Men Herodes haff- uer end nu mange staaldbrødre / som sielden eller ingen tid høre Guds ord / icke end nest hoss sig vdi deris egen Sogne Kircke. Gud giffuit at de vilde skamme sig / oc rette sig och opstaa aff

den

den søffn efterdi Herodes vilde det icke gøre / oc maatte bliffue der offuer fordømt. som hand hørde ordet saa trode hand / oc som hand trode saa handlede hand / det vaar alt ont / och siges end nu det samme om alle hans lige / Gud vecke dem op aff søffne / aff forsømmelse oc aff hans ords foractelse / amen. End maatte S: Peder och disse andre skamme sig / Der Christus opuecte dem / Her oc vdi Vrtegaarden / Oc end nu i dag alle Guds ords tienere / som ere lade oc forsømmelige och soffue vdi deris kald / lade sig opuecke oc skāme sig saa for det som er forsømmet / At skāme sig / det er / at angre sin Synd oc rette sig / som Daniel skāmer sig vdi sin Bøn / oc loffuer bod oc bedring / Huad vil ieg sige om Guds ordz tienere eller om den Verdslig Øffrighed / alle Christne skulle her vaage / oc tage idelige vaare paa / at høre Guds ord / Dan: 9

ord/ vden al forsømmelse. Thi Guds
ord er en vaanskelig ting at beholde. J
dag hører mand det / i morgen er det
glemt igen / der er icke nock at høre
det/ men at beuare det / der ligger mere
mact paa som Christus siger / Salige
ere de som høre Guds ord / oc beuare
det. Børn læse i Scholen dette verss.
Non minor est virtus / quam quærere
parta tueri / det er/ der hører saa stor
kaanst til at foruare en ting/ som der
hører til at hente eller opsøge det. Gud
giffue at wi icke bliffue saa frimodige /
och trøste oss paa oss selffue / lige som
wi haffde Tro nock / oc som der skal
Ro: 13. ingen fare vere paa ferde. Det er nu
tid/ siger Paulus at opstaa aff søffne/
Pro: 6. Oc Salomon siger/ Huor lenge soffuer
du lade Compane etc. Oc vor Herre
Matth: 26. Christus siger selff vaager oc beder.

✿ Der faare om wi end soff-

ue met

ne met Disciplene / da ville wi ocsaa
lade oss opueckis igen met dem til at
kende rettelige vor Herre Jesum Chri-
stum / som de lode sig opuecke enten aff
Christi sätale met Mose oc Elias eller
oc aff den store klarhed / som der vaar.
Thi der er inted farligere / inted nermer
til at falde i mishaab / end altid soffue
oc vere forsømmelig til at høre vor
Herris Jesu Christi Euangelium / oc
saa idelige at suse hen vdi sine synder oc
vdi en kødelig frimodighed.

✿ Lader oss der faar opuaage /
vdi Jesu naffn / det er for Jesu naffns
skyld / oc nyde oc bruge met løst det
hellige Enangelii klarhed / til vor salig-
hed.

✿ Paa det siste naar wi ere op-
uecte oc vaage nu / skulle wi lare aff
dette Christi exempel oc effterfiun / at
lide

lide oc offuerdrage met de skrøbelige / oc icke stray forsmaa oc forskiude dem/ som wi finde icke saa fromme at vare vdi Guds rige / som disse Disciple forskiudis icke aff Christo/ men de vnderuises effter haanden io mere oc mere
Gal: 6. forbedris/lidis oc taalis/som Paulus siger/ Der som nogen aff eder bliffuer
Matth: 11. hastelige betagen met nogen synd etc. Christus siger selff / Kommer hid til mig etc. Lige saa bør oss at indbiude de siuge oc skrøbelige til oss/ naar som wi ere selffue føre oc stercke/det er/tage oss deris sorge til/lige som vor egen. oc holde oss til dem/ at de kunde haffue trøst oc husualelse aff oss/ Dette læris her i den første part

❧ For det andet/ der de opuaagnede/da saae de Christi forklaring/ oc de tho mend staa hoss hannem / Saa komme disse Apostle til tals met/ och

hørde Christum och Mosen oc Eliam
tale met hannem om hans vdgong.

❧ Dette er atter en stor trøst oc
husualelse / at wi skulle en tid endelige
opueckis / der som wi kunde holde oss /
at wi skulle icke altid her soffue.

❧ Oc da skulle wi alle først faa
Christi Maiestat oc herlighed at see / oc
da icke Mosen oc Eliam aleniste / men
den gantske Himmelske Herskab tale
met hannem. Huad løsteligere spectac-
kel kunde wi nogen tid faa at see / end
den vil bliffue?

❧ Alligeuel Apostlerne flyde vdi vor
Herris Christi pinelsis tid / oc haffde
da gleimt denne hans forklarelsis tid /
dog strax effter hans Opstãdelse bleff-
ue de lerde oc vnderuiste aff ny igen / oc
da prædickede de ocsaa om denne hans
forkla-

2 Pet: 1. forklarelse / som den hellige Petrus scriffuer herlige vdi sit andet sendinge breff saa sigendis / Vi efffterfulde icke kloge Fabel / der wi kundgiorde eder vor Herris Jesu Christi krafft oc tilkommelse. Men wi haffue selff seet hans Herlighed/der hand fick Ære oc priß aff Gud Fader/formiddelst en røst som skede til hannem/aff den store Herlighed i saa maade. **Denne er min elskelige Søn/ i huilcken ieg haffuer behagelighed.**

✤ Oc wi hørde denne røst kōme aff Himmelen / der wi vaare met hannem / paa det hellige Bierg. Det siger oc Lucas her. Der de opuognede/ da saae de hans klarhed/ oc de tho Mend som stode hoß hannem.

✤ Lader oß der faar komme

S: Au-

S: Augustini ord thu / der som hand taler om tuende Opstandelser/eller opueckelser/Staa sig op i den første opstandelse / huo som icke vil fordømmis i den anden opstandelse/hin (siger hand) er Sielsens/oc denne er Legemens opstandelse. In, lib: de Ciui: Dei:

Den Tiende predicken/om S: Perders ord oc ønske.

Texten.

OC det skede der de ginge bort/fra hannem/da suarede Peder / oc sagde til Jesum/ Mestere oc Herre/ Det er

 off

oss gaat at vere her/ oc om du vilt/ da lad oss giøre her tre Bolige/ dig en/ oc Mose en/ oc Eliæ en. Thi hand viste icke huad hand sagde i fordi at de vaare forferdede aff redzel.

DEr wi haffde hørt denne Historiens omstandeligheder / oc huad denne Christi Forklarelse haffuer hiem at bære, som ere disse merckelige hoffuit stader, om opstandelsen/om det euige Liff/om den kaanst at kunde forsmaa synden / døden / Louen/ oc det aff den samtale / som Mose oc Elias haffde met vor Herre Christo / om hans vdgong / som hand skulde fuldkomme i Hierusalem /

lem/ det er/ om hans pine oc død / eff-
ter forjettelserne oc Propheterne / som
vaare gangne der om til forne etc. Der
wi haffde (siger ieg) hørt dette / da
hørde wi nu sist der effter vdi neste
predicken Apostlernis søffn / oc der hoss
deris oc vor egen skrøbelighed / som
Gud lider oc taaler i sine vdualde.

✿ Nu ville wi høre deris ør-
vaagenhed / huad de finge til sinds om
vor Herris Christi forklarelse / den tid
de vaagnede aff den klarhed de saae /
oc aff den samtale / de hørde Mose oc
Elia haffue met vor Herre Christo.

✿ Saa siger Peder / Det er oss
gaat at vere her etc. Munden taler aff
hiertēs offuerflødighed. Hand saa Mose
der / oc hørde hannem tale / strax kom
hānem Tabernackelen ihu / Men Mar-
cus siger / at hand viste icke huad hand

 sagde

sagde thi de vaare forferdede etc.

❀ Vdi disse ord settis oss besynderlige thu stycker faare / det ene aff Louen som oss bør at bekende oc at fly / det andet / aff Euangelium / som oss bør at gribe fat paa oc efterfølge.

❀ Oc baade dele vdi Peder / som en part far vild her oc en part mener ret / Det faat vile wi først høre Peders vraange mening / oc siden hans rette mening.

❀ Peder haffde lidet til forne hørt vor Herre Christum tale oc predicke om sin pine oc død. Ja hand haffde raadt hannem der fra til forne / at det skulde icke ske / oc alligeuel hand fick den tid it hart suar / oc Christus sagde / gack effter mig Satan / dog synis hand her at haffue den samme fryct oc at raade atter igen Christum fra sin

pine oc død / aff denne aarsage/ at hand fick denne Ærefulde oc vnderlige forklarelse at see / hand lagde sig effter (siger Chrysostomus) at ville drage Christum fra den forsmædelige kaarssens død / som hand vilde sige / her er bedre at vere / end at opstige til Hierusalem til hine Phariseer / Schrifftkloge oc Prestehøffdinger / som ville haffue død paa dig / det er bedre at du bliffuer her vdi ære oc herlighed hoss Mose oc Elias / end at du der skalt antuordis hen i Hedningernis hender oc ihielslaas / her samtycker Origenes at dette skal vere meningen paa disse ord / oc det er troligt / at Peder haffde end da den fryct i sit hierte oc forferdelse for den forsmædelige kaarssens død / oc at disse ord flyde der vdaff.

❧ Der faare paamindis wi her om vor nature oc om kiødsens mening

ning / som vil gerne til ære / men icke ved kaarssit. Mose oc Elias tale om Kaarssit oc om døden / men Peder ved inted der om at sige / lige som den der flyer Kaarssit / der faare taler hand ekon om Ære oc Herlighed / Saa gør Kødet / det søger sit beste / sin profite / nytte oc gaffn / Saa giorde Zebedei Sønner oc deris Moder / der hun saa sagde til Christum. Sig / at disse mine tho Sønner skulle side / den ene hoss din høyre / den anden hoss din venstre side / vdi dit Rige. Saa lader kødet Kaarssit fare / oc søger effter ære oc glede.

✿ Men det skal spægis / temmis oc ydmygis vnder Kaarssit. Peder viste icke huad hand sagde / hand skulde haffue vent sin mund om oc sagt saa.

✿ Det er oss icke gaat at være her / min Herre / men at du vandrer til

Hieru-

Hierusalem oc bliffuer der din Fader lydig indtil døden/ Ja indtil Kaarssens død/ oc lader dig thielsla for mēniskens salighedts skyld / oc indgaat saa ved Kaarssit i din Ære oc Herlighed.

✿ Men her viste Peder inted aff/ der saar slyer hand Kaarssit oc søger effter ære / Ja hand gaar lenger frem i sin vrange mening / til det som icke sømmer en Apostel at gøre/ i det hand vil berede oc oprette nogle Tabernacler eller bolige til Christum/Mose oc Eliam / alligeuel at de talede aldri et ord der om Tabernacler at bygge/ det sagde oc giorde Peder aff sin vanuittighed oc wforstandighed/ Gud giffuet/ at der icke vaare mange paa denne dag / som det samme acte at gøre aff ret ondskab.

✿ Peder vilde effter sin mening rette Mose Lou oc skick paa føder

 igen /

igen/huilcke Christus haffde affpredic-
ket/i det hand vil haffue ny tabernacler
met deris manering oc vasen. Huad gø-
re nu de andet i dag/som forlade det sa-
lige Guds ord oc ville oprette igen paa
ny/ huad der er retsindelige affpredicket
her til i Paffuedommet/ vere sig Mes-
ser / Closter leffnit/pelegrims ferd/aff-
ladz breff / Rosenkrantze oc andet saa-
dant.

✿ Christus vilde drage Peder
fra Mose til sig / saa gaar Peder til
tuert imod oc vil drage Christum til
Mose met sig/ Vort embede er i dag at
drage de fattige forlidde Christne fra
Paffuen oc til vor Herre Christum/saa
findis dog hoss oss / de som drage fra
Christo oc tilbage igen til Paffuen/til
dem skal mand sige (som her staar
screffuit om Peder at hand viste icke
huad hand sagde)i vide icke huad i sige
eller

eller gøre/ det er idel løgen i haffue forhėder/ oc hører Satan oc icke Christo/ til / Ja som Paulus siger. I haffue Gal: 5.
inted met Christo at gøre/ Christus gaffner eder inted i ere faldne fra Naaden. Sagde Paulus det til dem som vilde til bage til Mose oc til Louen igen / huad monne hand nu ville sige til dem / som ville til bage til Paffuedomet igen/ som de vilde til hine kødgryder i Egipten?

✿ Fordi at lige som Peder vilde bygge Christo Mose oc Elia Tabernackler mod kuld/ regē oc vilde Diur/ saa ville ocsaa hine/som retferdige gøre sig selff / bygge til Christum oc til helligen (som leffue til saminen vdi Himmelen) Tabernackel/ der er / Kirker oc Closter/mod døden/fordømmelsen/ graad oc tende gnidzel/oc lige som Peder vilde søge sit eget gaffn der met

paa Thabor bierg/ saa ville oc disse /
men det er icke den rette vey til ære/ Her-
lighed oc glede. Thi Christus gick
Ebr: 9. ind i it videre Tabernackel oc Bolig/
som icke vaar giort met haand. Lader
oss der faare lære/ først at bære Kaarsit/
oc der nest at indgaa i æren / oc at alle
mennіske skulle først dø / oc at Dom-
men skal komme siden der effter/ disli-
giste/ at wi icke haffue her nogen Stad
som wi skulle bliffue vdi.

❧ Det andet stycke vdi Peders
ord/ er den sande Euangelii glede/ som
er/ at vere hoss Christum. Fordi at der
Peder met de andre seer at Christus
bliffuer forklaret / da gleder hand sig /
Ja/ som S: Augustinus siger/ hād bleff
drucken aff glede / i det hand fick en
smag aff det euige liff / oc raaber der
faare oc siger / Det er oss gaat at vere
her/ som hand vilde saa sige/ nu ere wi
i Himme-

i Himmelen / Nu ere wi i Paredis / her ville wi vere/ her ville wi forløsie oss. Thi wi haffue ingen anden glade behoff/det er nock Herre at wi see dig/ wi velle mettis aff denne Sødhed/fordi/der som wi haffue dig/da skøde wi inted om Himmel oc Jord

❧ Den gode Petrus/saa ekon den klarhed met sine legemlige øyen / oc hand forsøgte selff inted der aff / hand smagede ekon en eniste draabe Honning der aff / oc begynte strax at kedis ved alting/gaff offuer sine garn/biering oc naring/Ja den gantske Verden / oc vilde ekon aleniste bliffue met Christo/Mose oc Elia.

❧ Huad vil der bliffue aff/naar wi faa det samme at see/befinde oc fornemme paa oss selff / oc wi skulle omgaas met de mange maal tusinde hel-

ligen

ligen vdi den euige sødhed oc glede. Ja det som vore øyen icke haffue seet.

✲ Denne Sødhed smagede S: Agatha / S: laurentius S: Vincentius oc allle hellige Martyres. Ja den hellige Paulus haffde en smag der aff den tid hand sagde / ieg begerer at forløsis oc vere hoss vor Herre Jesum Christum. Oc dette er det hand ocsaa paaminder oss / oc siger. Tager en smag aff det der er her offuen til / der som Christus er hoss Gud Faders høyre haand.

✲ Her rober S: Staffen oc siger. O Herre Jesu annamme min Aand.

✲ Hissit borte vdi det euige Liff / faa wi saa stor oc wsigelig glede / at wi forglemme al denn Verdens glede oc velløst / oc da skulle wi icke tale met Mose oc Elia alenist / men met alle

Gudz

Gudz vdualde Børn/oc sige/vdi Verden haffde wi trengsel/ hunger/ tørst/ forfølgelse etc. men her er gaat at vere.

❧ Lader oss fordi lære vdi denne Histori / vdi dette exempel at forsmaa dette neruerendis liff oc leffnit/ oc stūde did hen / Ja gøre oss it ordsprock der aff/ oc sige saa. Her vdi dette Liff er icke gaat at vere/end dog at Verden / som leffuer i sine synder tencker longt anderledis/ oc mener at her er gaat nock/ oc det er ocsaa gaat nock til dem / efftersdi de skulle siden sige i Helffuede. Her er icke gaat at vere/ om de rette icke deris leffnit dissimellum/ oc end met det første/ heller i dag en i morgen. Exempel haffue de faar sig/ vdi den rige Mand oc den fattige Lazaro. Lazaro syntis at her vaar icke gaat at vere i denne

Verden / for hand stundede hen til det euige liff/ Men den rige Mand holt al denne

denne Verdsens velløst for gaat/ effter=
di hand ventede sig verre oc icke bedre/
som der bleff sagt til hannem i pinen/
min Søn kom thu / at du anammede
det gode i din liffs tid/ oc Lazarus det
onde / Nu er bladet omkast / hand er
nu i gleden oc du i pinen. Du mister
nu draaben for du vilde icke giffue krum=
men etc. Hand siger nu / her er gaat at
vere / Men om der er gaat / som du
est eller ey / kendis vel der paa/ at du
vilt icke haffue dine fem brødre did til
dig/ at du skalt icke haffue mere ont aff
dem end du haffuer. Thi de skulle to
faa større pine i Heluede / som haffue
bedraget oc forført andre/ end den me=
nige fordømte hob. Der faare er det
høy tid/ at wi gøre forskel imel=
lem huit oc sort / imellem det
gode oc det onde/ som
Esaias bander
dem der det
icke gø

Den elleffte predicken. Oc her begyndis den anden part aff denne Histori.

Texten.

DEr hand nu saa talede disse ord/ see/da bleff der en klar Sky/oc omkringskuggede dem/ oc de fryctede der de ginge ind i Skyen.

HEr følger nu den anden part aff denne Histori/om vor Herris Jesu Christi Guddom/ Thi der Apostlene haffde seet vor Herris Christi mandoms forklarelse / da vaar det

oc

oc behoff at gøre dem vise paa hans Guddom.

✿ Der Mose oc Elias vaare nu borte / oc den samtale met vor Herre Christo om hans vdgong haffde ende / See / da komme strax tho andre Personer ned fra Himmelen / som vaare den hellig Aand vdi en klar sky / oc Gud Fader selff / som loed sin røst oc stemme høris der / oc hand bar vidnisbyrd om sin kære Søns Guddom. De haffde da seet Christi forklarelse / oc hørt Mosen oc Eliam tale. Nu folger det tredie Jertegen fra Himmelen / paa det at deris hierter kunde bliffue visse paa Guds Naade oc vilie vdi vor Herre Christo / oc stadfestis vdi den rette oc sande kendelse i Troen.

✿ Her er ocsaa i dette Jertegen thu stycker at mercke besønderlige / det

ene er den klare ſky her talis om / at Diſciplerne bleffue omſkuggede met / Det andet / ſom her efterfølger / er den røſt der hørdis i ſkyen **Denne er min elſkelige Søn etc.**

❧ Men før ieg taler noget om diſſe thu ſtycker / vil ieg giffue til kende / huor faare det vaar behoff at ſaa ſkulde ſkee met denne ſky oc røſt / efter at den ſamtale haffde veret imellem Chriſtum / Moſe oc Eliam. Oc der hoſſ huad nødtørfftig lardom oſſ her vdi kommer til / oc vil ieg der faare aff Guds Naade indføre dette ſpørſmaal / oc førſt ſuare der til.

❧ Efterdi at Diſciplene ſaae Chriſti mandoms forklarelſe / oc hørde Moſe oc Eliam tale / om hans pine oc død / huad vaar da det behoff at

Gud vor Himmelske Fader / oc den hellig Aand skulde der ydermere bekumris met / oc bære ocsaa vidnisbyrd der om ?

☙ Suar. Det vaar io storlige behoff icke aleniste / at Christus skulde saa husualelse a Mose oc Elia / men ocsaa at Disciplerne maatte bliffue bestyrckede aff de hellige Trefoldigheds neruerelse / oc aff Guds røst / mod den forargelse om kaarssit / som Mose oc Elias talede om / Thi naar kødet faar at høre noget om kaarssit oc fortørnis oc forargis der offuer / da er det behoff at Aanden bestyrckis disimellem vdi Troen / oc i den rette Christi kendelse.

Matth: 11. ☙ Christus sagde hoss Mattheum til S: hans Baptista Discipler / Salige ere de / som icke forargis i mig / huilcken Christi røst vil lade sig høre / alt den stund det hellige Euangelium prædickis

dickis i den Christelige Kirke indtil
domme dag / Thi lige saadan som
Christus bleff actet oc holden paa den
tid i denne Verden/saadan en skick oc
form / haffuer hans Euangelium / oc
hans hellige ords tieniste oc prædicke
embede paa denne dag.

❧ Huardan vaar hand da den tid?
Suar / en fattig / enfoldig / ringactet
Mand foruden pral oc hoffmod/ hand
haffde sin omgengelse icke met store oc
mectige Mend/ men met Syndere oc
Taaldere/saa at huo som icke gaff be-
synderlig act paa Christi prædicken oc
miracler / de hulde inted synderlige aff
vor Herre Christo / huilcket som skeer
oc lige saa paa denne dag.

❧ Fordi at alligeuel Christus
vaar født aff en ypperlig Slect effter
Kødet/saa vaar dog samme Slect paa

den tid for armet oc forringet / som it gammelt affhugget træ eller trunte/ som bar blomster oc Fruct nock til forn/ saa vaar Kong Dauids Slect oc affkome forringet oc fornedret.

✿ Tuert der imod/ vaar Leui oc den presterlige Slect huldet i stor heder oc ære aff Phariseerne oc Scrifft kloge/ der saare/ der Christus begynte at fuldkomme sit embede met predicken oc miracler/ effter Guds befalning / da foractede Presterne/ Leuiter oc Phariseerne hannem/ fordi at hand vaar icke aff deris Slect/ oc de breydde hannem hans forelders fattigdom oc den arme forsmelige Nazarets stad. Er hand
Matth: 13. icke en Timmermands søn? heder hans moder icke Maria?

✿ Der saare naar du vilt tencke / om vor Herre Christo huad hand vaar

for en mand her paa Jorden / da tenck
paa en god / from / fattig oc enfoldig
mand / som gick offuermaade sactmo-
delige hen vdi al sin tid / vden pral oc
hoffmod. Thi saadan vaar vor Herre
Christi ongengelse her i Verden / vdi
stillehed oc sactmodighed / som Esaias Esa: 42.
sagde / Hand førde it offuermaade rin-
ge leffnit / hand robte icke / eller vaar
høyrøstet paa Gaderne / men gick
saa stille oc enfoldig hen faar sig selff /
predickede anger oc ruelse / halp de vsle
oc elendige / oc det foruden nogen for-
skylding / Thi hand kraffde inted aff
nogen / vden huad gode folck forærede
hannem met til hans oc hans Disci-
plers vnderholding.

❧ Naar mand da spurde sig
faar / huad hand vaar for en mand / da
bleff det saa suarit til. Hand er en Tim-
mermands søn aff Nazareth. Aff Na-

zareth? Huad gode skulde der komme aff Nazareth?

✿ Der imod vaare Prestehøffdinger oc Leuiterne met deris / huldne vdi stor heder oc ære / oc haffde deris prabender oc rente / oc alle hulde dem fromme oc hellige mend / oc bøyde deris knæ faar dem. Huad de sagde oc beslutede / det vaar lige som det vaare
Psal: 73. kommet strax ned fra Himmelen / oc mand holt aff deris ord / som aff en budhellig dag / oc de sagde oc saa selff / som der staar vdi Psalmen. Lingua nostra a nobis est. Tungen er vor / huo vil forbiude oss at tale / Der torde oc ingen sige imod.

✿ Thi at de vaare Prester oc Leuiter / forordinerede oc tilskickede aff Gud / men Christus vaar foractet oc en Timmermands søn / Det vaar in-

ted

ted acted hoss dem / huad hand talede oc giorde.

❦ Denne vaar tretten. Vi sagde de / wi ere de / som bør at predicke / oss haffuer Gud befalet det / oc icke denne Timmermands Søn / oss bør man at tro etc. Det vaar den store oc stercke forargelse / at Christus vilde fordriste sig til at predicke / oc hand vaar dog icke aff preste slect.

❦ Seer eder omkring i fromme Christne / om det gaar icke end nu saa til imellem de ragede oc smurde / oc imellem de fattige predicanter / huad bulder oc trecte / huad affuend oc ond vilie / huad affdragt oc modsigelse mand gør dem / som det salige Guds ord fremføre / oc huad forargelse der kommer vdaff hoss de fattige Christne.

✿ Men see mig her en større oc gruseligere forargelse vdi vor Herre Christo/som mand tog sig til/der aff/ at hand en føye tid der effter bleff hen hengd paa kaarssens Galie / som en suar Guds bespaattere / oc maatte dø der hen som en oprørisk fortredere.

✿ Det vaar en større forargelse end denne/ som Apostlerne haffde her i henderne/ huor faare end dog der kunde findis nogle/som trode hans predicken oc vnderlige Gerninger / da maatte de alle sammen haffue faldit der fra igen/ den tid de saae hannem henge imellem tho Røffuere saa forsmædelige oc hørde de mange vtalige skendz ord / som de skencte der omkring kaarssit / er hand Christus/da stige sig ned aff kaarssit: hand haffuer hulpit andre / nu kand hand icke hielpe sig selff/See/hand kalder paa Elias. Her vaar Christus ned-

suncken

funcken vdi saa dybe forsmadelsis vād/ Psal: 69.
hen vnder alle mennisker/ at der siuntis
inted at vere paa hannem/som kunde be-
quemme Guds søn. Som Esaias si- Esa: 53.
ger. Vi saae hānem oc hand haffde in-
gen skickelse / at oss kunde falde vilie
til hannem / Thi hand vaar det aller
ringiste menniske/ som paa iorden kun-
de vere.

❧ Her maatte mand atter føre it
spørsmaal ind/oc sige. Hui lod hand sig
saadan ansee / oc icke longt helder vdi
sin herlighed oc Maiestat / som hand
gør her paa Thabor bierg: Suar / det
er skeet for vor skyld / Thi hand kom
icke der faare til Verden at hand vilde
haffue Herredom offuer oss / men at
hand vilde tiene oss / oc kom vdi stor
nød oc trang / at hielpe oc fri oss / fra
synd oc død.

❧ Der faare giorde hand sig nø-

Phil: 2 gen oc som Paulus siger/tømde oc forringede sig oc tog en traldoms ham paa sig. Ja saadan burde hannem at komme/som skulde tage al Verdens synder paa sig/oc icke anderledis.

❧ Der faare at Disciplerne skulde icke forargis/der hans pinsels tid nu tilstundede/som Lucas scriffuer strax effter denne forklarelsis Histori/da beskercket Christus sit Ansict/at hand vilde faare op til Hierusalem/oc der lade sig offre.

❧ Saa er vor Himmelske Fader her til stede/hoss denne forklarelse/oc lader sig høre her aff Skyen/huor met hand giffuer den enfoldige oc foractede Christo det vidnisbyrd/at hand er Gudz søn.

❧ Saadan er i dag det hellige Euangelii form oc skick/som vaare

longt at tale om / Der faar bør off at vende denne Sky/ oc denne røst til vor rette brug / som off ligger mact paa. Thi dette er predicket / och screffuit for vor skyld.

Den Tiende Predicken / om Gud Faders Røst i denne forklarelse.

Texten.

DEt see der en røst som kom aff Skyen oc sagde/ Dē ne er min elskelige Søn i huilcken mig er behageligt/ hører hannem.

Effter

Efter at wi haffue nu hørt/ sagen / huor faar Gud Fader bar vidne om sin Søn / som er / mod den store forargelse om Christi skrøbelighed oc om Kaarssit / oc det for hans Discipler oc for alle vdualde. da ville wi nu see/huad sãme røst haffuer hiem at bare / saa at wi kunde offueruepe den / oss til lærdom oc trøst. Thi det er en tale / som ingen bør at tuile paa/ men hiertelige / at anamme oc sette tro til / i det / at det er Guds faders Røst om sin Søn / at hand er Guds Søn/oc en arffuing oc Herre offuer Himmelen oc Jorden / oc inde holder denne Røst alt det oss bør at tencke oc vide om vor Herre Christo.

❧ Der findis vel andre mercke lige vidnesbyrd om vor Herre Christo/ først i det gamle Testamente / det

bare

bare Pattiarkerne / Moses Kongerne och Propheterne vidnesbyrd om hannem / oc i det Ny Testamente / bare Englene / Joseph oc Maria / Zacharias / Hiurderne / Simeon oc Anna / de Vise / S: Hans Baptist / Apostler / oc vor Herris Christi egne gerninger oc miracler vidnesbyrd om hannem / som hand oc selff siger hoss Joannem / Joan: 5
Randsager scriffterne / Thi de bare vidnisbyrd om mig. Men her er noget yppermere / her ligger Gud fader selff haanden paa sin Søn / det er / hand vidner at Christus er Guds Søn / oc at hand skal vare it offer for Menniskens Slect / hannem (siger hand) skulle i høre.

❧ Saa ville wi nu tage dẽne røst / oc holde hende mod det som Prestehøffdingene / Leuiter / Phariseer / oc det Jødske Folck hulde om Christo /

oc

oc mod det som Tyrckere oc Papister holde om hannem / paa denne dag / da faa wi at see huor fuld Verden er aff verstyggelig oc farlig vildfarelse.

❧ Try ting begriber Gud Fader vdi denne Røst / huor met hand giffue sin Søn den rette heder oc ære / som

2. Petri 1. den hellige Petrus bar vidne der om / der som hand scriffuer / oc gør ihukommelse om denne Historj. Hand fick (siger Peder) heder oc ære aff Gud / der denne Røst kom ned til hannem fra den ypperste Ære / **Denne er min Søn** etc. Oc wi hørde denne Røst komme ned fra Himmelen / den tid wi vaare met hannem paa Bierget.

Oc er det disse try ting.

1

DEnne er min elskelige Søn. det er / hand er liig Gud Fader i mectighed.

2

Vdi hannem haffuer seg behagelighed/
det er / hand er en middeler imellem Gud oc mennisken.

3

Hører hannem.
det er / hand er den rette Mestere oc Doctor.

Om disse try ting effter huer andre ville wi tale/ met Guds Naadis hielp.

DEn første røst. Denne er min elskelige Søn/ er icke den en stor/ merckelige oc ærefuld Røst / i huilcken den høyste Guddommelige Maiestat bekender oc siger/ denne er min elskelige Søn

Søn. Huo er da denne? Det er Jesus Mariæ søn/ en Timmermands søn/ foracktit oc forsmaat aff alle/ Denne kalder den høye Guddommelig Maiestat sin Søn.

✿ Huad er Guds Søn? det er den som er født aff Gud Fader i euighed/ lige met hannem i mact oc almectighed/ i euighed i visdom oc retferdighed/ Thi det er io vist/ at der kand inted fødis aff Gud/ som ey er ligt hans varelse vdi alle ting.

✿ Der som du vilt nu holde vor Herre Christum som hand er født it menniske aff Jomfru Maria/ imod de Presthøffdinger i Jerusalem/ end sige imod Patriarcher oc Propheter/ som imod Joseph/ Dauid/ Daniel etc. da ere de alle drabelige mend/ men Christus er imod dem en arm stakarl/ som haffuer

haffuer ingen anseelse / som hand lig-
ner sig selff imod dem i sin pine Psal- Psal: 22.
me / der hand kalder sig en Orm / oc Eli Eli.
icke it Menniske / menniskens spaat oc
folckens foractelse.

❧ Men hør mig her vor Him-
melske Fader / den høye Maiestat / oc
tenck huorlunde hand fører dēne forac-
tede Persone frem icke aleniste offuer
Patriarcker / Kõger / Propheter oc al-
le andre ypperlige oc drabelige Mend /
men ocsaa offuer alle Engle / som den
Epistel til de Hebreer bar vidne om oc Heb: 1.
siger / Til huem iblant Englene sag-
de Gud / Denne er min elskelige Søn:
Ja offuer alle Creatur / i det hand si-
ger / Denne er min Søn / Thi huad
der er vden ved Gud / det er Creatur /
skabt oc giort aff Gud / Men denne er /
som hand kaldis Guds Søn / født aff
Gud / icke skabt / icke giort / men aff

 let oc

let oc født aff Gud/ oc der faar Gud
liig i alle maade. Thi/ som det er sagt
til forne / Gud kand inted føde aff
sig / som icke er euigt/ oc hannem lige
Phil: 2. mectigt / som S: Pouil siger: Der
hand vaar lige formet met Gud/ det er/
lige mectig/ lige viss/ lige hellig etc.

❀ Lader oss der faar lære dette
vindskibelige / at wi kunde rettelige
kende vor Herre Jesum Christum/ oc
vide til visse/ huo denne foractede Tim-
mermands Søn er / der Verden saa
forsmaar/ oc hans eget folck sloe hãnem
saa ynckelige oc forsmælige ihiel. Hand
kand det ingelunde lide / at wi skul-
de lige saa foracte hannem / efterdi at
oss bør at ere / elske oc tilbede hannem.
Ja vdi al vor nød paakalde hannem /
oc aff gandske hiertte / sette vort haab
oc lid til hannem alenisté.

Dette larer oss denne første Røst.

✿ Den anden Røst/ som er/ i huilcken ieg haffuer min behagelighed| giffuer til kende at den første Røst. Denne er min elskelige Søn| er skeet for vor skyld/ som hand vilde saa sige/ Denne Søn er mit hierte / huor aff ieg haffuer glede oc fryd/ saa at huo der vil haffue glede oc fryd met mig , hand skal holde sig til denne min Søn.

✿ See mig her til/ de hellige Engle staa faar Gudz Ansict som Schrifften bar vidne om dem / Himmel/ Jord Soel / Maane / och huad for ypperlige Creatur der kand neffnis staa faar Guds Ansict / oc gaa frem vdi lydelse effter Guds vilie/ men den høye Maiestat tier her om dem alle sâmen ,

 lige

lige som de vaare inted/ lige som hand saae dem icke / oc lige som hand viste inted aff dem at sige/oc taler ekon om dette ene Mennisk/ oc siger /J hannem haffuer ieg behagelighed.

❧ Huor faar gør Gud det: huor faare øser hand saa sit gantske hierte vd/oc det offuer dette Menniske: paa det at wi skulle vide huor elskelig hand er hannem/oc ihuem hand haffuer sin behagelighed. Det skeer for vor skyld/ wi ere icke saa fødde aff Gud/som denne Søn er født aff Gud/men wi ere skabte aff Gud / oc for vore foralders brøst skyld/ er Gud/som ellers haffde bleffuit oss en naadig Fader oc Herre til euig tid/bleffuen vor fiende/som Paulus siger/ wi fødis Verdens børn. Hid hører nu denne salige Gud Faders Røst. Denne er min elskelig Søn/i huilcken ieg haffuer min behagelighed/

som hand vilde saa sige/ Alle i Menni-
ske haffue forskyldet met eders wlydel-
se oc synd/ at ieg skulde vere eders fien-
de/ Der sō i ville nu kōme til naade/ oc
befriis aff saadan vrede/ da henger hart
ved denne min Søn/ huilcken ieg kand
icke vere findsk/ oc da skulle i nyde han-
nem gaat at/ at min vrede kand forsuin-
de/ oc ieg kand bliffue eder en naadig
Fader.

❧ Ah Fader / huo seer det vdt
saa foractet oc forsmeligt it Menniske/
at Menniskens salighed skal henge paa
hannem alene? Der sige først alle Pha-
riseerne i Hierusalen hart ney til/ oc til-
legge Templet oc deris offer / salig-
hed/ der nest alle Papister / som kalde
denne Gud Faders røst ketteri oc leg-
ge deris Messe salighed til.

❧ Men du/ min fromme Christne
lad fare Phariseer met deris offer / oc

Papister met deris Messer / oc heng
hart ved denne Gud Faders elske-
lige Søn / vor Herre Jesum / saa
est ocsaa du Gud behagelig /
vdi hannem.

Den Trettende predicken / om Christi salige lardom.

Den samme Text

THu stycker aff Gud fa-
ders Røst hørde wi vor
neste predicken / nu følger
det tredie stycke der aff /
som henger op til de an-
dre thu / oc setter oss vor Herre Christum
hans elskelig Søn oc vor middeler saa
saare at hand er oc saa vor Mestere / Doc-
tor oc lærefader / oc befaler Gud oss / at
wi

wi skulle høre denne Søn/ det er/ wi skulle aleniste gribe fat paa Christi lardom. Thi der som wi det gøre / da bliffue wi ocsaa Guds børn/oc arffinge til den euige salighed. Der faare befaler oc Gud Fader oss/ at wi skulle høre hans Søn. Hannem skulle i høre/ siger hand. Dette stycke skal mand scriffue met store bogstaffue oc mercke vel.

❧ Her falder nu dette spørsmaal ind. Huem mener Gud / naar hand siger. Hannem skulle i høre? Taler hand icke om Mose/om Elias/eller om nogen anden Prophete? Taler hand icke om Paffuen oc om det Romske sæde? eller taler hand om Machomet oc Alcoran? Ingenlunde gør hand det/ Men hand taler om Jesu Christo / it menniske/ født aff Jomfru Maria.

❧ Hannem haffuer hand beskicket

oſſ til en Docter oc Læremeſtere / at wi ſkulle høre hannem oc vere hans Diſcipler. Denne er den eniſte/viſſe oc ſande vey/ſom wi kunde fly hen at/oc vndkomme fra Guds vrede/oc bliffue ocſaa Guds børn. Denne Jeſum bør oſſ at høre etc. Lære ſig ellers i den gandſke Verden huo ſom vil / oc huad de ville.

✿ Naar det gelder om ſyndernis forladelſe/ oc om vor Salighed/ da lader oſſ lycke øyen oc øren til for alle andre lærdomme / at wi kunde ſee oc høre denne predickere oc Læremeſtere.

✿ Joan: x. Jeg er Døren/ſiger hand. Huo ſom komme faar mig / de ere Tyffue oc Røffuere / det ere de / ſom føre en anden lærdom/ſom er fremmed ved min lerdom.

❧ Dette er det tredie stycke/ oc saa meget om Historien i sig selff.

❧ Men effterdi at Gud Fader saa hiertelige befaler oss / at wi skulle to høre hans Søn / da er det for alle ting nyttelight at vide huad Sønnens Lardom er / oc huad wi skulle lare aff hannem.

❧ End dog her skulde vel opregnis Christi Lardom i almindelighed / som den hellige Prophetiske och Apostoliske Scrifft indeholder.

❧ Om Gud Fader / Søn oc 1
hellig Aand.

❧ Om tre Personer oc en ve- 2
relse i Guddommen.

❧ Om ret skilssmisse imellem Lo- 3
uen oc Euangelium.

4 ✿ Om den Tro tillid mand bør at sette til Christum.

5 ✿ Om Pœnitentze / anger oc ruelse.

6 ✿ Om kiøds oc blods dræbelse.

7 ✿ Om naade oc retferdig gørelse.

8 ✿ Om kerlighed oc gode Gierninger.

9 ✿ Om lydelse / den enis imod den anden.

10 ✿ Om paakaldelse oc om en Christen bøn.

11 ✿ Om Kaarssit / oc om trøst oc husualelse i angest oc wselhed.

12 ✿ Om de Høyuerdige Sacramente / Daab / Christi Naduere / oc om huert Menniskis affløselse i synderlighed.

13 ✿ Om Edruskab / affholdelse / kyskhed

oc

✿ Disse er den hellige Scriffltis Lardom i det gamle oc ny Testamente / sandrue nock / nyttelige oc nødactige for alle Christne / at de skulle is vide den oc leffue der efter.

Dog

❀ Dog ville wi for en større kendelse / trøst oc Husualelse / høre nogle aff Christi egne ord / besynderlige / som ingen anden end hand selff haffuer talet oc fremført / som ere disse.

Jeg er Veyen / sandhed oc liffuit / kommer til mig alle / som arbeyde oc ere besuarede / ieg vil verquege eder.

❀ Huo som troer paa mig / hand skal icke smage døden euindelige / Huo som troer oc bliffuer døbt hand bliffuer salig. Jeg er liffsens brød / huo som kõmer til mig / hand skal icke hungre / huo som tror paa mig hand skal icke tørste nogen tid.

❀ Sandelige sandelige siger ieg eder / huad som helst i bede min Fader om i mit naffn / det skal hand giffue eder.

Jeg

✿ Jeg er icke kommen at kalde retuise / men syndere til anger oc ruelse.

✿ Disse ere Christi besynderlige predickener / huilcke ingen Prophete førde saa frem / Denne lardom skalt du høre / mercke oc tro / at Gud vil for denne Søns skyld / vere dig en naadig oc barmhiertig Fader / giffue dig syndernis forladelse / oc gøre dig til sit barn / Joan: i. Saa mange som der anamme de hannem da gaff hand dem mact at bliffue Guds Børn.

✿ Denne er den salige / fortagelige nødactige lardom / som Gud vor Himmelske Fader haffuer ladet oss forstaa ocsaa i denne tid / aff hans blotte oc bare naade oc miskundhed til at oplinse oss / som viste inted aff saadant tilforn / den tid de visde oss hen til vare egne oc andris Gierninger / til Helligens

paakal-

paakaldelse etc. Men at salighed skulde giffuis oss alenister ved vor Herre Jesum Christum/oc at wi skulde holde hannem for Guds elskelige Søn/der er/at wi skulde sette saligheds haab til hannem aleniste/der om lærdis aldrit it eniste ord rent oc klart / oc icke end helder i dag læris hoss Papisterne. Ja de forfølge denne lærdom/lige som Ketteri oc Mytteri. Men der du visser i din samuittighed/at denne lærdom vaar ocsaa i det gamle Testamente/fra første Verdens begyndelse/ alligeuel hand bleff icke saa fremført som aff Christi mund/dog om Christo / fra den første forjettelse/ sō vore foreldere finge oc skal vare til Verdsens ende / huor aff denne lærdom kaldis ocsaa den Prophetiske oc Apostoliske lærdō/til huilcken Gud er altid bundē met sin Aand/ oc haffuer veret oc vil ocsaa vere bunden der til/ind til domme dag. Oc denne lærdoms

forac-

forachtelse oc forsømmelse haffuer Gud altid straffet / saa vel paa Øffrighed som paa Vndersaatte/ Thi denne haffuer verit / er oc skal vere den rette endelige sag/ huor faare Gud beuarer baade Øffrigheden oc vndersaatte/ som er/ for hans hellige Kirke/ oc den sande saligheds lærdom.

✿ Hand tilsteder vel vndertiden/ vdi hans langmodighed/ at den endelige sag forglemmis oc forsømmis/ Men hand kommer dis haardere der faare igen met straffen oc piner.

✿ Icke vaar der helder anden endelig sag til/ huor faare at Gud haffde en besynderlig tilsiun/ til det Iødske folck / end den vdødelighed/ som skal vere i Himmelen ved Guds Søn. Thi de haffde oc kende deris Messiam/ det er/ Christum deris middeler oc saa offte

som

som de giorde pact met Gud / saa offte loffuede de / at de vilde henge ved denne lærdom/huor met de kunde bliffue retferdige ved Christum den rette midler.

❧ Der faare/ alligeuel at Gud straffer andre suare synder / som Kong Dauids hor oc mord etc. Saa straffede hand dog aldri sit folck som hand giorde / naar de forsmaade denne lærdom / oc vilde icke høre hans hellige Propheter / men gaffue sig til affguderi/ som du finder det saa i sandhed at vere /huad heller du seer til Offrigheden eller til vndersaatte i Jødedommet

❧ Naar den sande lærdom / som vaar foriettelsens lærdom/om vor Herre Christo bleff beuaret reen oc klar / da gick det Guds folck vel/oc deris modstandere maatte vndergaa oc falde vdi deris egne Suerd/ icke aleniste vnder Mose/ Josue

Joſue oc Dommerne / men ocſaa vn-
der Kongerne / Prophetierne / Preſte-
høffdinger oc Machabeer. Der om bar
den hellig Aand vidneſbyrd i alle det
gamle Teſtamentis Hiſtorier/ oc be-
ſynderlige i Kongernis Hiſtorier/oc om
huer Konge i ſig ſelff.

❧ Om de gode Konger ſtaar der
ſaa ſcreffuit. Hand vandrede vdi Da-
uids veye/alligeuel at Dauid end ſyn-
dede mod Vriam oc hans huſtru / dog
for hand bleff paa den rette grunduaal/
oc hengde ved forietternis lærdom in-
derlige oc hiertelige/ ind til hans døde-
dag/for ſig oc for ſit gandſke Rige/ da
kaldis hand vdi Scrifften fuldkomme-
lig/ det er/ god oc Gudfryctig.

❧ Om de onde ſtaar der ſaa ſcreff-
uit /Hand vandrede vdi Hieroboams
vey/vdi Achabs vey etc.fordi/at de for-
K ſmaade

smaade dẽne lærdom/ om den rette mid ler vor Herre Jesu Christo/ oc beskicke de dem selff vden ved Guds ord / saa gaat som it Paffuedom / met affguderi oc falsk Guds dyrckelse.

❧ Om de middelmaade Konger staar der saa screffuit. Hãd giorde vel det som ret vaar faar Herren/ det er/ hand tilstedde vel forfetternis lærdom/ men dog icke aff it retsindigt hierte. Thi hãd tog icke de Høye bort/ det er/ hand lod den falske Guds dyrckelse faa sin fremgong met / saa at Guds ord bleff der vdoffuer saa forhindret oc fortrycht/ oc Dieffuelen haffde sin Cappelle hoss Guds tempel/ oc der ginge de Konger ind oc icke vdi Templet. Thi det er icke at vere en Gudfrychtig Offrighed/ at lide oc tilstede den rette Gudz dyrckelse paa den ene side/ oc den falske Guds dyrckelse paa den anden side. S: Hans kalder

der det i sin obenbarelsis bog / at vere
huercken varm eller kold/ men alenisle
luncket / oc at Gud vil vdspy saadãne
aff sin mund/Her bar den hellig Aand
icke offuer/Icke see de hellige Prophe-
ter helder igennem fingre / men de sette
huer Kong fri paa maalet / som hand
vaar til ond eller god.

❀ Men paa det/at baade Off-
righed oc Vndersaatte i dette Rige
kunde see dem i spegel / ville wi tage
nogle exempler oc efftersiun faar oss /
først aff Kongerne / som vaare skickede
offuer Guds folck/oc siden der hoss aff
det Israelitiske oc Iødske folck / at
Gud loffuer altid sit ords lydelse/ oc
straffer samme sit ords foractelse/Saa
lenge som Salomon hengde ved Gudz
ord/vaar hand kier/men der hand bleff
wgudelig oc affgudisk / da fick hand
strax at høre huad pine oc plage/ der

 vilde

vilde følge effter / som vaar denne / at Riget skulde skilies at ved hans Tie-nere Hieroboam / oc folckit skulde falde fra huer andre / Ja Gud opuecte stray mange fiender mod hannem / der hand haffde tiet oc offte paamint hannem / besynderlige de tho gonge / som staa be-scriffue i den første Kongers bogs tre-die oc niende Capitel / oc der hand haff-de ladet atuare hannem / huad straff der vilde følge effter / i den første Konger-nis bøgs elleffte Capitel / Her skulle de lare som ere i Øffrigheden ath fly onde Quinder oc andet ont / som Kong Salomon vilde icke fly.

✿ Achas foruende noget nar alle ting i Jerusalēs Tempel / som hād viste der kunde vere den wgudelige Assyrie-ske Kong behalige / oc til tacke iiii. Re: xvi. Vocte sig der faare de som ere i Øffrighed / at de inted gøre de wgude-lige

lige til vile eller til tacke.

❧ Josaphat en Gudfryctig Kong slo sig i stridzhandel met den wgudelige Kong Achab/at hand vilde vndsette hannem oc staa met hannem vdi Strid / oc vaar nar kommen om liffuit / besynderlige for hand vilde icke lyde den Prophete Micheas at.

❧ Det faare skal en gudfryctig Øffrighed icke haffue handel oc omgengelse / eller gøre nogen pact oc forbund met de wgudelige/saa at det kand gøre Religionen skade / eller at mand kand falde fra Troen for deris skyld.

❧ Ezechias en gudfryctig Kong/ der hand vaar opkommen aff sin suare siugdom / loed hand den Babylonske Kongis legater oc sendebud see al hans rigdom oc herlighed / oc det vaar en

2 Reg: 20. aarsage / siger Esaias / til det Babylonske fengel.

Der faare see sig Offridheden i spegel / oc sin sig al ære gerighed oc forfengelig roß.

✿ Josias maa være for alle andre / vor Kongis oc Raads spegelbog oc
2 Reg: 22 et 23. efftersiun / Thi saa scriffuis det om hannem.

✿ Faar hannem vaar icke saadan en Kong / der saa vaar omkringuent til Herren / vdi sit gandske hierte / vdi sin gandske siel / oc i al sin krafft / icke haffuer det helder værit saadan en effter hannem / fire oc tiue drabelige gerninger giorde hand / paa det / at hand kunde beholde den sande Guds dyrckelse vbesmittit i alle maade / laff dem der samme sted.

Joram

❧ Joram Kong Josaphats søn giorde det som ont vaar / fordi hand tog den wgudelige kong Achabs daatter til hustru / See huad ont it wgudeligt suogerskab kand komme aff sted / vdi øffrigheds stat / Den hellig Aand kand icke tie det / oc der fulde en euig siugdom oc en wdød / effter det breff som Elias screff hannem til. 2 Par: 21.

❧ Joas giorde det som ret vaar faar Herren / saa lenge som den prest Jotada leffde / men der hand vaar død / da beuegede de førster i Juda / Kongen til at forandle Religionen / oc der Zacharias Jotade søn haffde straffet det / bleff hand ihiel slagen imellem Templen oc Alteret Mat: xxiii. See huad en from Guds ords tienere kand vdrette met sin troskab.

❧ Lade sig her vor Øffrighed i

dette Rige paamindе om alle disse ting.

❀ Men undersaattene kunde see sig i spegel paa det Jsraelitiske oc Jødiske folck. Naar de vaare gudfryctige oc haffde Guds ord faar øyen / och Religionen kier / da gick det dem vel / Men der de forlode Guds ord / da bleffue Jsraeliterne bortførde til de Assyrier / oc Jøderne til det Babylonske fenyel. Saadanne tiender gaa her ocsaa i dag om Tyrckere / om Vien / om Engeland / om Tydskland etc.

❀ Der faare lade sig huer vere paamint aff disse exempler / oc høre sig Gud Faders Røst / om hans kiere Søn / det hand saa befaler oc siger / Hãnem skulle i høre / oc ingelunde lade sig affuende eller frarykis fra denne Røst / ehuad mand skal lide der offuer. Thi Christus maatte selff lide. Tacke du Gud / for den naade / at du haffuer hørt hans røst. Mine faar / siger Christus
Joan: 10 de høre min Røst etc.

Den

Den fiortende predicken
om menniskens skrøbelighed.

Texten.

OC der Disciplerne hørde det/ fulde de ned paa deris ansict oc frøctede saare / oc Jesus gick til / oc rørde ved dem / oc sagde til dem/ Staar op / fryctet icke / oc der de løffte deris øyen op/ da saae de ingen vden Jesum alene. Thi der røsten skede/ bleff Jesus funden alene.

Nv følger her effter/ først huorlunde Disciplerne bleffue til sinde/ der de haffde hørt Gud Faders Røst. For det andet/ huad Christus giorde mod dem/ for det tredie/ at Christus vaar alene/den tid Røsten hørdis.

Disse try stycker ville wi kortelige offuerløbe effter huer andre/at wi kunde gøre ende paa denne Histori.

J disse tho neste predickener vdlagde wi/effter tidens lejlighed/ Gud Faders Røst/om hans Søn vor Herre Jesu Christo. Ved disse try stycker/at hand er Guds Søn/ at hand er den rette milddeler/at mand skal høre hannem alene. Men see her/huad her hende disse Discipler/ der de hørde same Røst/ Saa scriffuer Euangelisten/

Oc der Disciplerne haffde dette hørt/
fulde de ned paa deris Ansict oc bleffue
storlige forferdede oc forskreckede/ Hui
saa: Skulde de icke haffue suaret oc
tacket Gud Fader for sin Guddôme-
lige obenbarelse/ oc at de vilde vere ly-
dige til at høre hans Søn: hui fulde de
ned: hui bleffue de forferdede oc end stor-
lige: Lader oss her lære en merckelig
lærdom/ vdi denne Disciplernis ger-
ning/ at det er it Menniske wlydeligt
at kunde høre/ naar Gud taler vdi sin
Maiestat. Thi Guds røst er kødet
forskreckelig. Fordi at Mennisken, er
dødelig oc Gud er wdødelig/ Men-
nisken er jordactig oc Gud er almec-
tig/ som der staar i Psalmen. Du est Psal. 104.
meget ærefuld/ Liuset er din Klædebon/
du lader dig føre paa Skyerne/ som
paa en Vogen/du vandrer paa Veder-
nis Fiere. Oc Gen: iii. der aff kom
det/ at Adam flyde for Guds Ansict/

Oc

oc der Gud kaldede at hannem/ sua-
rede hand / Jeg hørde din røst oc fryc-
tede. Thi før end hand syndede / da
talede hand driftelige/ oc omgicks met
Gud / men efter synden kunde hand
icke lide/at Gud talede til haunem.

✿ Dette er vort køds vilkaar
i Adam / oc vor store skrøbelighed / at
wi kunde icke fordrage Guds Røst
Deut: 5. oc ord / som Jøderne kunde icke lide
Guds Røst hoss Sinai bierge. Thi de
sagde til Mose / der som wi høre len-
ger vor Herris Guds Røst/da dø wi/
Huad er huert kød / at det skal kunde
høre Guds røst/ som taler mit aff Il-
den (som wi haffue hørt) oc kand bliff-
ue ved liffuit? Sack du helder til oss etc.
Der Herren hørde det / sagde hand til
Mose. Jeg hørde folckens røst/de tale
vel etc. J saa maade haffuer Gud med-
ynck offuer vor skrøbelighed / at hand
lader

lader dødelige Mennisker / vore ieffnlige tale til oss ved predickere/ oc haffuer lige saa giort i det gamle Testamente Heb: i. I mange maade talede Gud i fordum dage til fadrene ved Propheter etc.

❀ Oc hans Søn vor Herre Christus talede effter sin opfarelse til Himmels/ ved hans Apostler til Verden/oc i dag ved Guds ords Tienere/ I Urtegaarden talede Christus aff sin Guddommelige mact/ oc strax bleffue hans modstandere nedslagne til Jorden. Hand talede til Paulum paa Veyē til Damascum / och hand falt strax ned paa Jorden. Ja Mennisken kunde icke end lide / at Englene tale met dem/ end sige Gud almectigste selff. Sō Zacharias oc Jomfru Maria bleffue forfærdede aff Engelens tale/ Saa stor er vor skrøbelighed/ Det faare haffuer

Gud

Gud giort en stor velgerning mod oss/ at hand haffuer giffuit oss sit hellige ords tienere/ som skulle tale met oss.

✿ Men huad skeer der? Mennis- skens fortraadehed er saa stor der imod/ at det som Gud giffuer dem til gode/ det tage de til onde/oc foracte ordet/for det fremføris ved Menniskens Røst/ oc lade sig fortørnis der aff/ at de ere fattige ringe Personer/ som predicke faar dem. Huercken kunde de høre Gud selff/icke ville de helder høre dem/ som Gud befaler at predicke faar dem/ De wgudelige Jøder/ hørde lige saa me- get Mose/som de hørde Gud/ Thi de vore wlydige oc foractede ordet/ Saa skeer det ocsaa her/ at Gud Fader la- der selff sin Røst høre fra Himmelen/ fordi at de vilde icke høre den fattige ringe actet Christum/oc end paa denne dag/lader sig see fra Himmelen met te-

gen oc ierkegen oc i andre maade / huor
met hand vil giffue til kende/ at hans
hellige ord/ oc hans predickers Røſt /
foractis aff den wgudelige Verden.

❧ Der faare ville wi lære vdi
denne ſted / Guds veluelighed imod
oſſ/at hand vilde haffue ſit loff fulkō-
met aff wmyndige oc diendis Børns
mund(ſaa kalder hand ſit hellige ords
tienere/vdi den viii Pſal) oc lader oſſ Pſal: 8
met dem aff Theſſalonica anamme
ordet/ſom det vaar hørt aff Gud ſelff Theſſa: 2
oc randſage Scrifften met dem / oc ſee
om det haffuer ſig ſaa/ oc foracte inge-
lunde Guds ords Tieenere. Thi ſaa Act: 17.
ſiger Chriſtus. Det ere icke i ſom tale/
men det er eders faders Aand/ſom ta- Matth: 10.
ler i eder. Oc S: Pouel ſiger/ieg taar Rom: 15.
icke tale noget / ſom Chriſtus haffuer
icke befalet mig at tale / oc den hel-
lige Petrus ſcriffuer ſaa. Huo der ta- 1 Pet: 4.
ler

ler/tale sig Guds ord etc.

❧ Dette altsammen skulle wi io gerne bede om/at wi maatte faa Guds salige ord athøre. Thi Gud taler venlige met oss oc i Naaden/men hand vil tale til de wgudelige i sin vrede. Psal:ii

❧ For det andet i denne Text/ Jesus gick til oc rørde ved dem / her høre wi om Christi rette embede/ huor met hand beuiser sig at vere vor Midler. Thi hand gaar strax til/oc trøster de forferdede/opretter de nedslagne/befaler dem / at de skulle icke frycte/ vdleager dem sin Faders Røst/ som hand vilde saa sige. Frycter eder icke. Det som i hørde / er icke sagd aff en vred Gud/ men aff en god oc veluillig Fader. Her er ingen fare paa ferde etc. Her lære wi dette / at lige som Christus da ledde sine Discipler paa Bierget met

sig oc de bliffue der forferdede / oc forskreckede / oc hand strax trøstede oc husualede dem igen / saa leder hand oss ocsaa met sig paa denne dag ind vdi atskillig forfarelse / lige som Gud vaare mod oss oc icke met oss / men hand trøster oc husualer oss igen / met sin Aand oc ord.

❧ For det tredie / at Jesus vaar alene / der Røsten hørdis oc at Mose oc Elias vaare da borte / det haffuer oc sin merckelige lardom met sig. Thi Christus skal alene gøre alt det som hører til vor salighed. Mose oc Louen biude oc befale sigendis gør det / men der kand inted ske aff.

❧ Elias oc Propheterne giffue til kende huorlunde at Louen skal fuldkommis / men de fuldkomme hende icke / de gøre icke retferdig / Christus alenist maa der til / oc hand maa det gøre.

Mose oc Elias haffue ende/ for Christus er kommen. Der faare bør oss at sette vor Tro paa Christum alene. Thi hand haffuer igenløst oss/ hand er vor salighed.

Den Femtende Predicken om Christi forbiudelse oc Apostelnis lydighed.

Texten.

Oc der de ginge ned aff Bierget/ befalede Jesus dem/ at de skulde ingen sige noget aff det som de hafde seet/ uden naar menniskens

Søn stode op aff døde/ och hand sagde / i skulle ingen sige denne siun/ ind til saa lenge / at menniskens Søn opstaar fra de døde.

Oc de hulde det ord hoss dem selff oc spurde til sammen at / huad det skulde vere / naar hand vaar opstanden fra de døde.

HEr følger nu den siste part effter/ aff denne Historie/ huad der skede den tid / de vaare nedkomne aff Thabor Bierge/ oc delis denne part i thu stycker.

❧ Den ene/er en forbiudelse/ huor met Christus forbiuder Apostlerne / at

de skulde icke obenbare dene siun / før end hand er opstanden fra de døde.

✿ Den anden part/er en liudelse vnder samme forbiudelse / at Apostlene tagde stille / oc sagde ingen noget der aff/ i de dage.

✿ Oc settis oss her faar øyen tuende merckelige dygder / som er en Aandelig høffuiskhed.

✿ Om den første part at tale / siunis det at vare vnderligt/ at efftersi denne forklarelse bleff io giort / for vor Herris Jesu Christi Ære oc herlighed/ at vor Herre Christus alligeuel forbiuder sine Discipler at de skulle icke obenbare det faar nogen / Saadant finder

Cap: 16. mand ocsaa hoss Mattheum. Der Christus / effter at S: Peder haffde bekent hannem/forbød sine Discipler/ at

at de skulde inted tale der om / at hand
vaar Christus. Oc i det ottende sagde Matth: 8
hand til den Spedalske. See til / at du
siger det icke faar nogen / Oc lige saa
hoss Lu: i det ottende / effter at hãd haff- Luc: 8.
de opreyst den Høffuisimands daatter /
forbød hand de samme tre Disciplet at
de skulde ingen sige det / som vaar skeet /
oc i mange andre steder findis det sam-
me. Hui giorde hand det? Er der no-
gen lønlig sag til / som Christus haff-
uet forvaret sig selff / den ville wi icke
randsage effter / effterdi det er oss da w-
mueligt at vide. Men de sager ville
wi fremføre / som oss ere obenbarede i
den hellige Scrifft.

☙ Christus vilde icke / at saadant
skulde obenbaris før end paa den be-
beskickede tid om hans Æris obenba-
relse / det er / før end hand haffde taald
død paa kaarssit. Denne sag setter

Matth: 8. hand der hoss/ Matth: xvi. at hannem
burde at stige op til Jerusalem / oc der
Luca: 9. lide meget. Luca ix. staar det end
klarere. Thi saa siger hand der. For=
di at Menniskens Søn bør at lide me=
get/ oc forskiudis aff de elste etc.

✿ Saa her i denne sted/siger hand /
Saa lenge at Menniskens Søn staar
op fra de døde.

✿ Der faar vilde icke Christus/
at saadant skulde obenbaris aldelis før
end hans pinelsis tid vaar kommen /
enten der faar / at hans pine oc død
icke skulde forhindris / som der staar
screffuit i. Cor: ii. Der som de haffde
kent hannem / aldrig haffde de kaars=
fest Ærens Herre/eller for andre sager/
som er/at Christus for sin Høuiskhed
vilde giffue

sin

sin Fader al Ære Joan: viii. Jeg arer mig icke selff. Item Jeg arer min Fader.

❧ Christi Lærdom oc vnderlige Gerninger/vaare en indgög til Christi Ære oc herlighed. Der hoff ocsaa denne forklarelse / som haffde ellers verit tilforgeffuis oc aldelis vden fruct / oc ingen mand trode det saa at vere / haffde icke samme forklarelse bleffuen stadfest met Christi Opstandelse fra de døde. Der faare maatte mand bie effter hans opstandelsis tid / i huilcken hand skulde ydermere forklaris ved helliggørelsens Aand / at vere Guds Søn Rom: i. Paa det / at det som bleff her giort synlige paa bierget /kunde bliffue troligt/aff merckelige oc naffnkundige ting/oc giøre saa mere fruct. Der faare bør først alle Guds ords Tienere/ oc siden alle andre Christi tro tienere / at

lære her i denne sted/ icke alenište den merckelige dygd/som kaldis høffuiske-hed eller maadelighed / huor met huer skal icke holde ādet aff sig selff/ end det
Ro: 12. som hannem bør at holde aff sig/ Men ocsaa at skulle ville skiude fra sig al den ære/ som Gud Fader / oc vor Herre Christo tilkommer/oc det aff vor Her-ris Christi exempel oc efftersyn/ indtil saa lenge/ at wi faa huer sin ære som oss bør at haffue aff Gud i sin tid etc. Wi ere Guds børn / men vor verdig-hed er icke end obenbaret/ dog skal hun obenbaris met vor Herre Christo / vdi Guds børns obenbarelse Coloss: iii. i. Ioh: iii. Lader oss fordi bliffue saa lenge skiulte/som Paulus siger/at vort liff er skiult i Christo.

❧ Om den anden part at tale / som er / om Disciplernis lydelse / oc Christi forbud/ giffuis til kiende deris

groffue

groffue vankundighed / i det / at de
spurde huer andre at indbyrdis / huad
det skulde vere / naar hand vaar opstan-
den fra de døde. Oc later mand mer
at opstandelsen synts kiød oc blod at
vere en vmulig ting / indtil saa lenge
det offueruindis met sandhed.

❧ Christus vilde at den obenba-
relse oc forklarelse skulde ske besynder-
lige faar disse tre Aposteler / at hand kū-
de bestyrcke dem imod den tilkommen-
de forargelse / som kaarssit oc døden vil-
de føre met sig / men hand kunde lidet
vdrette der met. Thi der fristelsens tid
kom da haffde Peder forglemt alting /
oc forsor hānem / oc sagde / at hand kien-
de icke det menniske / Disligest ocsaa
bleffue de andre forargede i hānem / dog
bleff den obenbarelse fructsommelig oc
gaffnlig effter opstandelsen / at de kunde
diss vissere gribe fat paa troen / om Chri-
M sto den

sto den leffuende Guds Søn / oc om hans aandelige Rige rettelige at begribe oc forstaa. Der aff kommer der/ at Peder i sit andet sendinge breff / der som hand stadfester sin bekiendelse / at Jesus er Christus den leffuende Guds Søn / drager denne sted frem oc denne forklarelse til vidnisbyrd. Oc Paulus til de Corinther ii. Cor: iii. der som hand ligner den skulte Mosi Ansict / met den oprecte Jesu Christi Ansict / der skiuder hand ocsaa hen til denne forklarelse. Men om disse tho steder/ som Petrus oc Paulus scriffue / ville wi nest Guds hielp tale mere i den neste predicken/huilcken ieg forhaaber at skal bliffue den siste i denne Historie/om vor Herris Christi forklarelse.

❧ Men disse tre Apostler tie diss imellem/oc ere vor Herris Christi forbud hørige oc lydige / huilcket exempel

wi

wi skulle icke end heller forglemme / at wi kunde vide at det er skyndom tid at tie / oc undertiden at tale. Denne dygd er en aandelig klaagskaff oc snildhed / som Christus vaar her snild / at hand icke strax vilde lade sin forklarelse obẽbaris faar alle / mẽ alenista faar disse tre Disciplere etc. Thi mãd skal icke altid / oc i alle steder / sige det oc det / alligeuel det er end sandhed / men mand skal giffue act paa den omstandelighed oc huor skrøbelige de ere / som høre saadant / om de kunde det oc begribe etc. Thi sandheds kiendelse haffuer sine trapper oc sin tid / uden huilcke mand skal intet fremføre / som icke kand fremføris met fruct / Der faare skulle wi icke mene eller tencke / at alle ting skulle sigis oc udrobis / som wi vide sande at vere / alligeuel at de kunde vere nyttelige / uden det kand ske i ret tid / oc aff god aarsage / at de kunde fremføris met nogen

fruct etc. Saa holt oc den hellige Paulus sig til / at vere alting for alle / saa at hand vddelede oc skiffte Guds ord effter som hand saa / at huer haffde behoff for sin persone / Oc disligest den Epistel til de Hebreer i det fēte Ca: giør skilsmisse imellem melck oc anden mad /
Heb: 5 Det faare bør den aandelige snildhed at vere hoss alle som skulle lare oc vnderuise andre / vere sig obenbare i kirken eller oc besynderlige i huer Mands huss.

Den xvi Predicken.

Er til haffue wi hørt det hellige Euangelium om vor Herris Christi forklarelse i mange predickener / nu ville wi ocsaa høre i denne siste predicken noget aff den hellige Epistel som S: Peder

Peder scriffuet i saa maade etc. Men det giøris her først behoff at paamin-de de Christne/om dē Apostoliske scrifft oc om Apostlernis sendinge breff / at de ere lige som nogle signeter eller ind-zegel faar den lerdom / som de hellige Euangelia indholde / oc saa gaar som en vnderscriffuelse / Exemplum / Jeg paulus vnderscriffuer i S: Matthei Euangelio/ Jeg Peder vnderscriffuer met min pen oc mit blod / Den hel-lige Petrus scriffuer tuende sendinge breff / den ene er en formanelse til at beholde troen / den anden til at beuise troen met gode gerninger/oc hand scriff-uer til alle Christne / vere sig aff He-denske eller Jødiske folck / som vaare hen strødde oc atspridde iblant de vantro oc affgudiske folck / at de skulde bliff-ue bestandige i troen / oc at huer skulde giøre sit kald fast oc vist met gode ger-ninger. 2 Pet: 1.

❧ Men det som ieg nu opregnede
ii. Pet: ii. her vdi en summa/at Peder
loffuer oc priser det hellige Euangeli=
um/oc raader alle at gøre den rette E=
uangeliske fruct / imod menniskens ler=
dom / der vdi beuiser hand sin lerdom
met myndighed/oc det besynderlige met
tuende Argumente / Det ene er om
Guds Faders vidnisbyrd / om hans
Søn paa Thabor bierge/det andet er/
om Propheterne oc scriffternis vdleg=
gelse / at de ere icke vdspundne vdaff
menniskens skæl oc fornufft / men aff
den hellig Aands obenbarelse / at den
hellig Aand er den beste oc eniste scirff=
tens vdleggere/ som Petrus vilde saa
sige/ Den hellige scrifft /som wi predic=
ke faar eder/er icke it fabel/kaanstelige
optenckt/men obenbaret aff Himmelen/
huilcket ieg haffuer hørt met mine Øren
paa Thabor bierge. Der nest er den
hellige Aand baade den som dicterer oc
vdleg=

vdlegger den hellige scrifft / om Gudz
Søn / saa at de tho Personer i Gud=
dommen komme offuer it i den middel=
ste Persone / som er / i Christo Jesu.
Der faare bør eder icke at tuile om hās
lerdom / men at giøre den visser vdi
eders hierte / met eders gode gerninger.

✿ Nu ville wi kortelige vdleg=
ge huer part besynderlige til vor opbyg=
gelse / oc til den Histories stadfestelse / som
er / om vor Herris Christi forklarelse /
at wi kunde altid lade hende vere oss
befalet.

✿ Først siger S: Peder ney der
til. Jeg haffuer icke efterfølt hine klo=
ge fabel / i det / at ieg haffuer giffuit
eder vor Herris Christi krafftige tilkō=
melse til kiende / som hand vilde saa si=
ge. Den gantske Verden er fuld met
menniskens lerdom om / religion oc

Gudsdyrckelse/men det er idel fabel/ som synis vel at haffue noget paa sig / oc som den hellige Paulus siger/at det skin oc gliser som det skulde vere visdom/til at bedrage oc besuige enfoldige mēniske met/som hand siger ocsaa til de Colosser. Capite ii. Lader ingen besuige eder / met den forfengelige Philosophia / oc menniskens visdom etc. Men/ siger S: Peder / wi haffue seet hans Herlighed/den tid hād anammede heder oc ære aff hans fader / der hand hørde denne røst / fra den høymectige ære / Denne er min Søn etc. Met huilcke ord hand lærer oss / i det Christus er forklarit/ at hād er en Konge/ en Herre / Gudes Søn/ en arffuing til alting/oc at denne er den sande lerdom/ at lære Christum/ at vere saadan / som der staar screffuit i den anden Psalme / At dette ene er Gudes befalning/ oc det vil hand haffue predicket / Du est min

Søn

Søn/ huo det tror hand bliffuer salig/
oc vden denne lerdom er ingen anden
til salighed/men altsammen idel fabel/
skøne oc deylige til at besuige menni-
sken met. I saadan maade predickede
S: Peder om Christi forklarelsis Hi-
storie/oc om det hand saa oc hørde paa
Thabor bierge.

❧ S: Hans Babtist saa ocsaa
noget nar saadan en syn hoff Jordans Matth: 3.
flod/men dog icke saadan en forklarese/
oc hand robte alligeuel/oc sagde/See
Guds lam etc. Oc S: Peder robte/oc
sagde/Du est Christus Guds Søn.
Disse ere sande vidnisbyrd/at vor Her-
re Christus er Gud oc menniske/er
sandelige Guds Søn/en Konge oc
Prest/sandelige loffuit aff Faderen ved
den hellig Aand/det skal mand lare oc
tro/oc at i hannem alenist er alt vort
liff oc salighed/i hans haand er alting/

for hand er Sønnen oc arffuingen/at huer Simon Bar Jona/ som det kand bekiende met sin mund / hand er hellig oc salig. Thi der er intet andet naffn giffuit mēnisken / huor ved de skulle bliffue salige.

❧ Denne er den ypperste Artickil om vor salighed/vden Louen/vden mēniskens paafund/ vden vore gierninger oc forskylding/at Christus den leffuende Guds Søn er obenbaret/ oc at mand skal høre hannem/kiende hānem/ tro paa hannem/bekiende oc bestaa hānem/at hand er vor salighed/liff oc opstandelse/ oc at mand skal bliffue varafftig oc dø bort i denne bekiendelse. Der faare obenbarede den gantske hellige Trefoldighed sig paa Thabor bierge / lige som tilforn der Christus bleff døbt / at alle tro Christne kunde der aff bestyrckis / Her vaar Guds

Søn

Søn til stede i en ærefuld skickelse/ Her vaar Faderen/som forklarede sin Søn/ met sin røst/Her vaar den hellig Aand i en skinnende Sky/ Der nest ocsaa disse thu vidnisbyrd / Moses oc Elias/ det er/Louē oc Propheterne/Dette er det/ som Paulus siger Rom: iii. Guds retferdighed er obenbarit i Christo/som haffuer vidnisbyrd i Louen oc Prophe-terne.

❧ Dette altsammen/ siger den hellige Petrus sig at haffue seet oc hørt. Denne røst/ siger hand/hørde wi/ der wi vaare paa Thabor bierge/ oc strax førde hand sig ind paa falske lærere/som hand kunde vide i Aanden/ at de skulde komme / oc necte Christum / Oc hand bescriffuer visselige Paffuedomet i det neste Capitel her effter/oc betager Paffuen den aarsage vdi enden paa dette Capitel/oc siger/at den hellige scrifft

skal

skal icke vdleggis effter Menniskens vilie/ men effter den hellig Aands obenbarelse / i det samme ord om Guds Søn / lige tuert imod kant du læse in Decretis vdi det Capitel. Cuncta per mundum etc. Der saare paamindis wi her aluerlige / at wi skulle imodstaa Paffuens verstygelige lerdom / oc predicke vor Herre Christum/ oc bliffue to der hart ved/ Amen.

Joan: xii.

✿ Jeg haffuer forklaret hånem/ oc ieg vil atter forklare hannem. Da sagde folcket som der stod hoss/ oc hørde til / det tordnede. De andre sagde/ der talede en Engel met hannem. Jesus suarede/ oc sagde/ denne røst skede icke for min skyld/ men for eders skyld.

H:Pe-

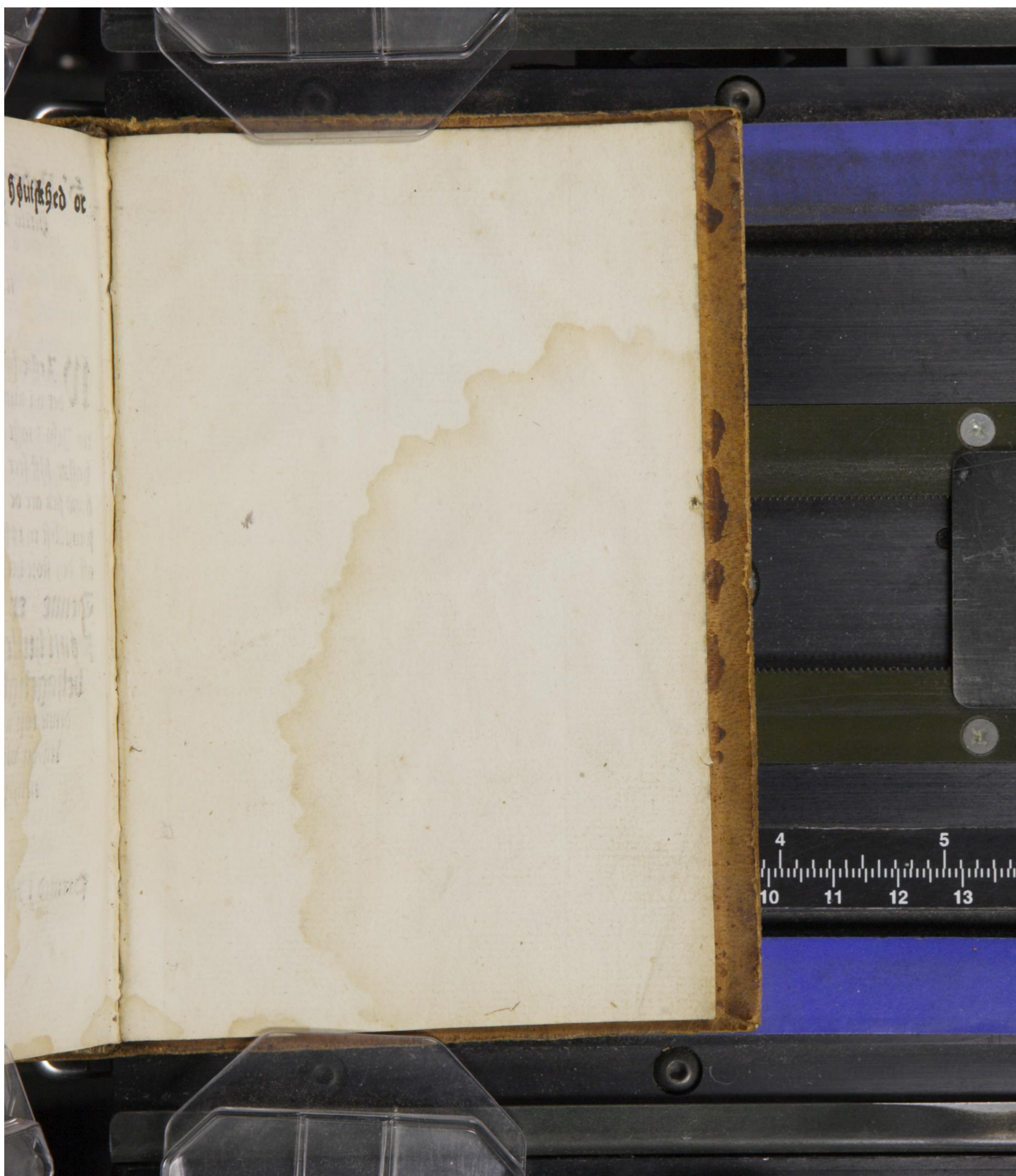
S: Peders Epistel om vor Herris Christi forklarelse

ii. Pet: i.

WI efftersulde icke kloge Fabel / der wi kundgiorde eder vor Herris Jesu krafft oc tilkõmelse. Men wi haffue selff seet hans Herlighed / der hand fick ære oc priss aff Gud Fader / formedlest en røst / som skede til hånem aff den store herlighed / i saa maade / **Denne er min elskelige Søn / i huilcken ieg haffuer behagelighed.** Oc wi hørde denne røst komme aff Himmelen / der wi vaare met hannem / paa det hellige Bierg.

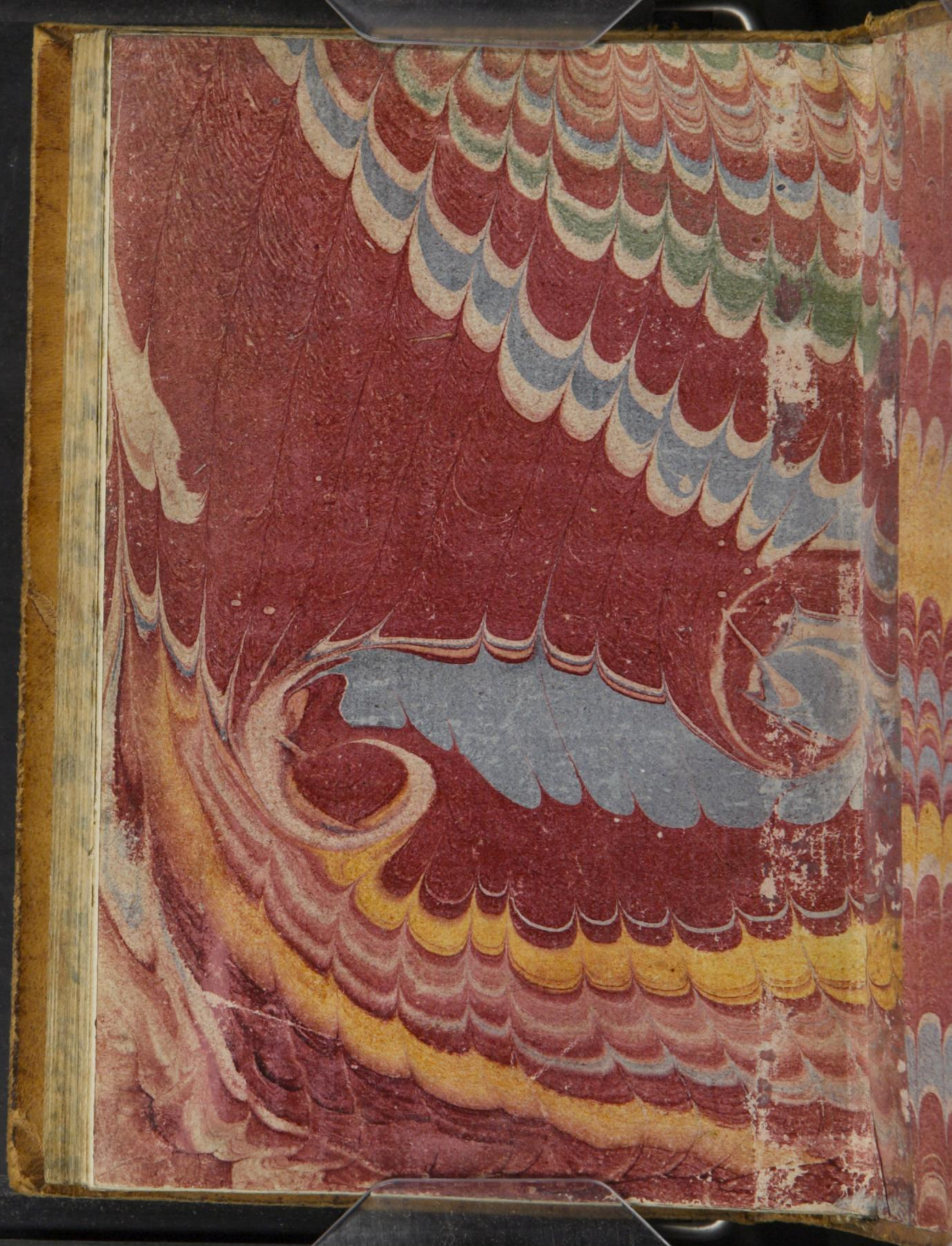
Prented i Københaffn M. D. L. V.

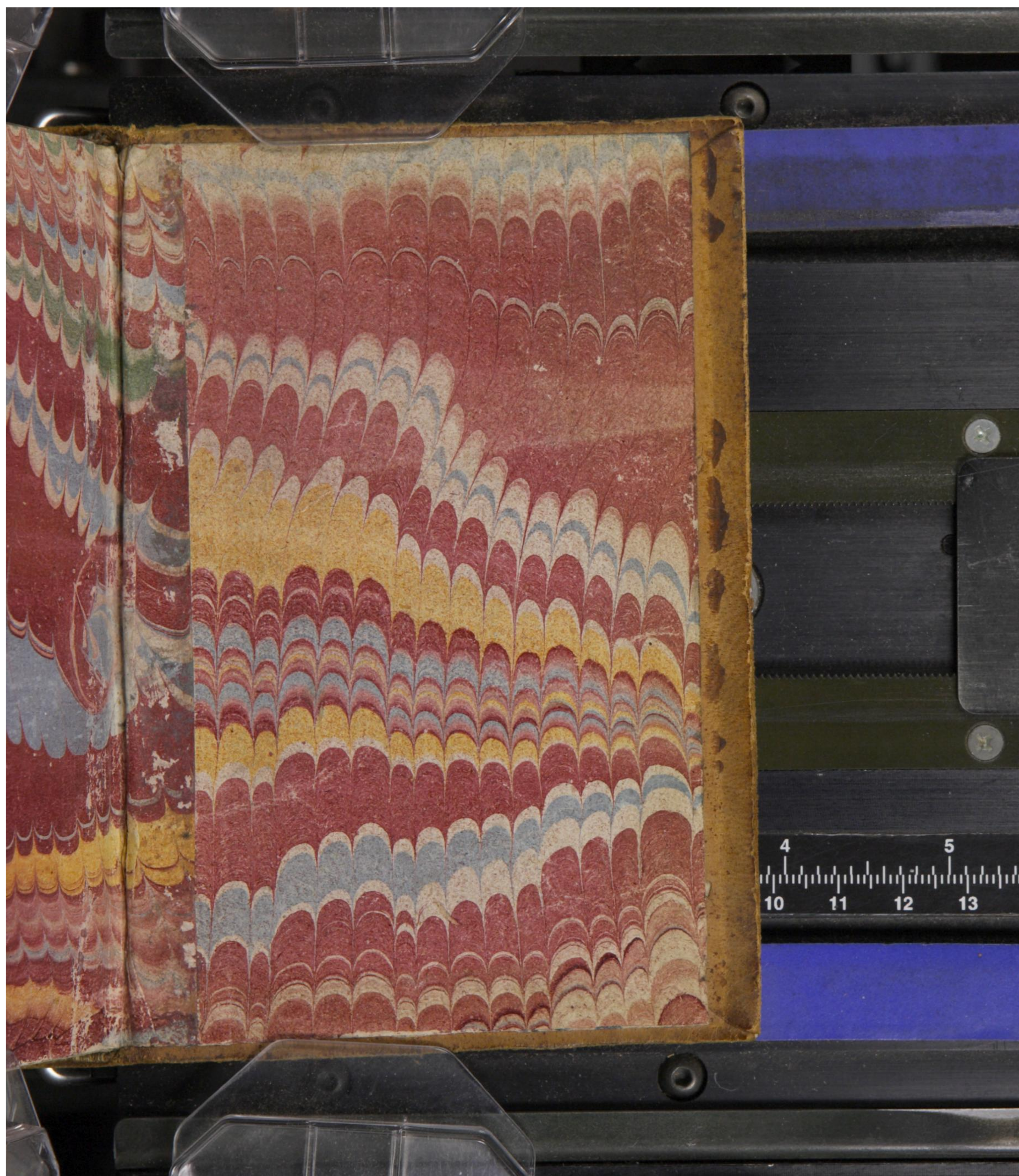
L. ii. fa: ii. lin: ix. lass høuiskhed oc fultdhed.

4
5
10
11
12
13

4
5
10
11
12
13